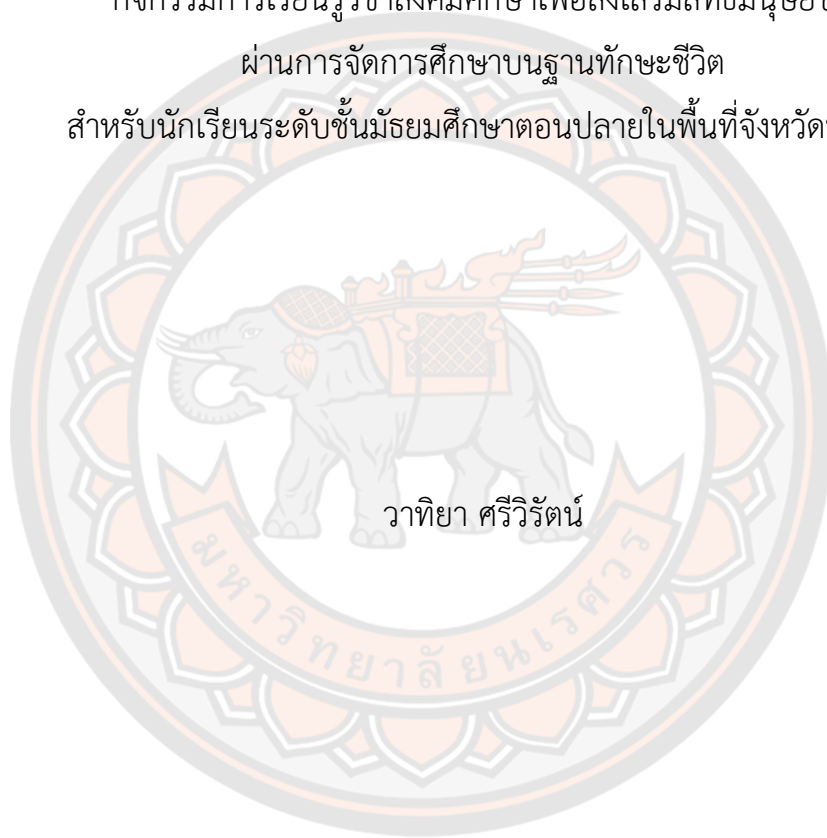

กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
ผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต
สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

วาทียา ศรีวิรัตน์

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนครสวรรค์

กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
ผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต
สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง "กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
ผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต
สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร"
ของ วาทยา ศรีวิรัตน์
ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์)

หัวหน้าภาควิชาการศึกษา

ชื่อเรื่อง	กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร
ผู้วิจัย	วาทียา ศรีวิรัตน์
ประธานที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. สังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2564
คำสำคัญ	กิจกรรมการเรียนรู้, สิทธิมนุษยชน, การศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย กลุ่มนักเรียน จำนวน 92 คน และกลุ่มครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา จำนวน 6 คน รวม 98 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้า และวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนมากนัก รวมถึงนักเรียนไม่สามารถนำความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ การสอนเน้นการบรรยายเนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ประกอบการใช้ใบงานและสื่อเทคโนโลยีพื้นฐาน มีการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำแบบทดสอบ อีกทั้งสภาพแวดล้อมและบรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้

2. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร พบว่า ครูผู้สอนให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชน และเนื้อหาในกิจกรรมการเรียนรู้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน สื่อการเรียนรู้หลากหลายน่าสนใจ รวมทั้งนักเรียนมีความสุขและมีส่วนร่วมใน

กิจกรรมการเรียนรู้ให้ความสนใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อตนเอง และสังคม

Title	SOCIAL STUDIES LEARNING ACTIVITIES TO ENHANCE HUMAN RIGHTS THROUGH LIFE SKILL-BASED EDUCATION FOR HIGH SCHOOL STUDENTS IN PHICHIT PROVINCE
Author	WATIYA SRIWIRAT
Advisor	Assistant Professor Atchara Sriphan, Ph.D.
Academic Paper	M.Ed. Independent Study in Social Studies - (Plan B), Naresuan University, 2021
Keywords	Learning activities, Human rights, Life skill-based education

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the current condition of social studies learning activities that enhance human rights in Phichit Province, and 2) to develop social studies learning activities to enhance human rights through life skill-based education for high school students in Phichit province. This research was qualitative research with a group of 98 key informants dividing into 92 students and 6 social studies teachers. Data collection was conducted through observations, interviews and focus group discussions. The researcher then verified the reliability of triangulation method and analyzed data with analytic induction.

The results of this research found that:

1. The analytic results of the current condition of social studies learning activities to enhance human rights in Phichit province revealed that teachers did not pay their attention to human rights. Students were unable to put their understanding of human rights into practice in their daily lives. The content of the Universal Declaration of Human Rights was emphasized in the classroom, which included the use of worksheets and basic technological materials. The environment and atmosphere were not conducive to learning, and the learning activities were measured and evaluated by taking tests.

2. The results of the development of social studies learning activities to

enhance human rights through life skill-based education for high school students in Phichit province found that human rights were emphasized by the teachers. The content of the learning activities is up to date with the current situation. There were a variety of interesting learning materials available. Furthermore, students were happy and engaged in learning activities, as well as paying attention to human rights as a concern that affects oneself and society.

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์ ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้อุทิศสละเวลาอันมีค่ามาเป็นที่ปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาในการทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ อันประกอบไปด้วย ดร.ประจวบ ทองศรี ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ และดร.ปริญญา สร้อยทอง กรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องของการค้นคว้าอิสระด้วยความเอาใจใส่ จนทำให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร ครูสังกัดศึกษา และนักเรียนทุกคน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณครอบครัวสังกัดศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ให้การช่วยเหลือ เป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนผู้วิจัยเป็นอย่างดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และระลึกถึงความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง ทั้งนี้ขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยเหลือให้การทำการค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จด้วยดี ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถจะกล่าวนามได้ทั้งหมด ณ ที่นี้

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณครอบครัวของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนในทุกด้านอย่างดีที่สุดเสมอมา

คุณค่าและคุณประโยชน์ใด ๆ อันพึงมีจากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ครอบครัว คณาจารย์ และสถาบันการศึกษาที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา มีส่วนร่วมในการวางรากฐานการศึกษาอบรม และให้การสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมาจนจัดทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

วาทียา ศรีวิรัตน์

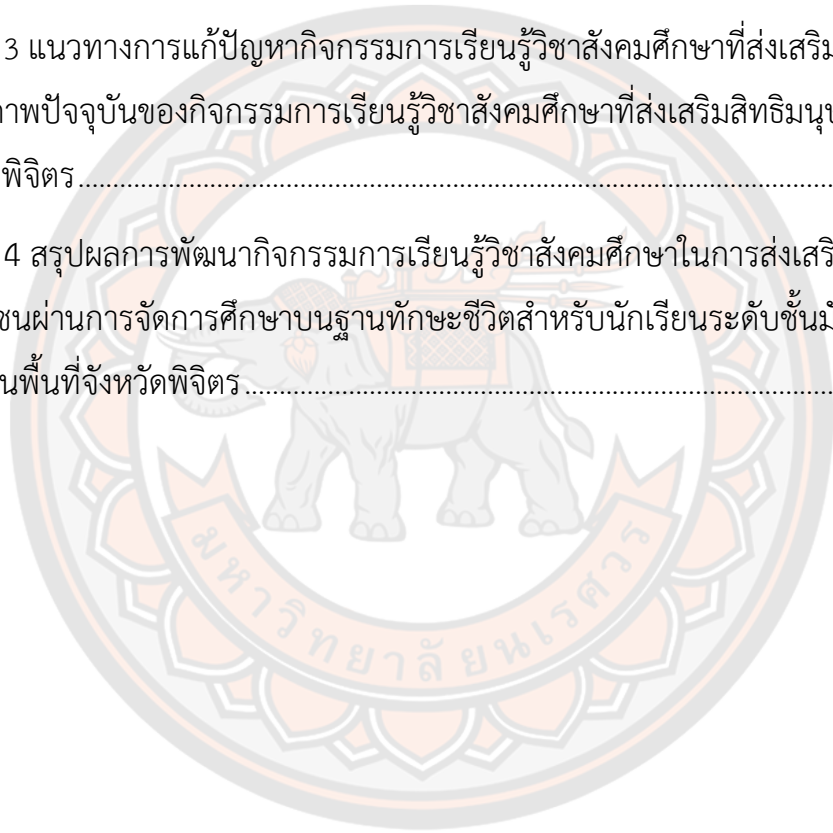
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
ประกาศศุญประกอบการ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	2
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้.....	7
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม.....	9
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน.....	14
แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต.....	19

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	29
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
ผู้ให้ข้อมูลหลัก	30
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	31
ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	38
การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล.....	38
บทที่ 4 ผลการวิจัย	40
1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร	40
2. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร	48
บทที่ 5 บทสรุป	55
สรุปผลการวิจัย.....	56
อภิปรายผลการวิจัย.....	57
ข้อเสนอแนะ	59
บรรณานุกรม.....	61
ภาคผนวก.....	64
ประวัติผู้วิจัย	96

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 ตัวชี้วัดชั้น ม.4-6 และสาระการเรียนรู้แกนกลางของมาตรฐาน ส 2.1.....	14
ตาราง 2 สรุปการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริม สิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร.....	46
ตาราง 3 แนวทางการแก้ปัญหากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน จากสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ จังหวัดพิจิตร.....	47
ตาราง 4 สรุปผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิ มนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอน ปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร.....	53

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	29
ภาพ 2 สัมภาษณ์ครูผู้สอน.....	46
ภาพ 3 นักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้.....	49
ภาพ 4 นักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้.....	50
ภาพ 5 นักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้.....	51
ภาพ 6 นักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้.....	52
ภาพ 7 นักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้.....	53

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

มนุษย์ในโลกมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม อาจมีแนวความคิด ความเชื่อ ฐานะ รูปลักษณ์ ร่างกายที่แตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งที่ผิดปกติ ไม่ใช่ความน่ากลัวที่จะต้องแบ่งแยก กีดกัน แบ่งพรรค แบ่งพวก หากแต่เป็นธรรมชาติของความหลากหลาย ซึ่งมนุษย์ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข หากเรายึดมั่นในคุณค่าของ “สิทธิมนุษยชน” อันเป็นคุณธรรมสากลซึ่งประกอบด้วยหลักการพื้นฐานอันมุ่งหวังให้เพื่อนมนุษย์พึงกระทำต่อกัน 4 ประการ ได้แก่ การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเชื่อมั่นในความเท่าเทียมของบุคคล โดยปราศจากการแบ่งแยก การศรัทธาในสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และการปฏิบัติต่อผู้อื่นในฐานะที่เป็นเพื่อนมนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, 2563)

หลักการสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน 4 ประการดังกล่าว ยังถือเป็นหลักการสำคัญในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่ถือกำเนิดขึ้น จากการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติซึ่งประกอบด้วยสมาชิกประเทศต่าง ๆ ได้ลงมติรับรองและประกาศใช้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นหลักการสำคัญในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาคมโลก เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในสี่สิบแปดประเทศแรกที่ลงคะแนนเสียงร่วมรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ถึงแม้ว่าปฏิญญาฉบับนี้จะไม่ใช่อธิษฐานระหว่างประเทศ แต่จัดเป็นกฎหมายจารีตระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญที่สุด ซึ่งประเทศต่าง ๆ จำต้องเคารพต่อหลักการสิทธิมนุษยชนที่ได้ตราไว้ในปฏิญญาฉบับนี้ โดยที่ปฏิญญาฉบับนี้ยังเป็นพื้นฐานสำคัญของสนธิสัญญาหรือกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ อีกหลายฉบับ รวมทั้งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม (องค์การนิรโทษกรรมสากล ประเทศไทย, 2563ก)

เนื่องด้วยความสำคัญในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนตามหลักการสากล รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 จึงได้บัญญัติสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และบัญญัติให้มีองค์กระอิสระตามรัฐธรรมนูญ ได้แก่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยเป็นสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามหลักการว่าด้วยสถานะของสถาบันแห่งชาติเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560)

นอกจากนี้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 26 (2) ได้บัญญัติว่า การศึกษาจะต้องมุ่งไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์อย่างเต็มที่ และการเสริมสร้างความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและ

อิสรภาพขั้นพื้นฐาน การศึกษาจะต้องส่งเสริมความเข้าใจ ชันติธรรม และมิตรภาพระหว่างประชาชาติ กลุ่มเชื้อชาติ หรือศาสนาทั้งหมด และจะต้องส่งเสริมกิจกรรมของสหประชาชาติ เพื่อการดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ (กระทรวงการต่างประเทศ, 2551) จึงได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง สิทธิมนุษยชนในโรงเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยได้กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดไว้อย่างชัดเจน คือ มาตรฐาน ส.2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข ตัวชี้วัด ม.4-6/4 ประเมินสถานการณ์ สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

แม้ว่าจะมีการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนดังที่กล่าวไปข้างต้น ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนยังคงฝังรากลึก คนไทยจำนวนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทั้งของตนเองและผู้อื่น (องค์การนิรโทษกรรมสากล ประเทศไทย, 2563ข) เมื่อมองส่วนเล็กในระดับโรงเรียนที่ส่วนใหญ่จะมีการแบ่งห้องตามผลการเรียน รวมถึงโรงเรียนขนาดใหญ่ในสหวิทยาเขตเมืองพิจิตร ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ซึ่งการแบ่งห้องตามผลการเรียน ส่งผลให้นักเรียนที่ผลการเรียนไม่ดี เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ เกิดการกีดกันแบ่งแยกในห้องเรียน และเกิดความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2559)

ผู้วิจัยจึงสนใจหาวิธีการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเห็นคุณค่าในตนเอง เกิดความเท่าเทียมทางการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจและความสนใจในสิทธิมนุษยชน มีมุมมองต่อสิทธิมนุษยชนว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว มีผลกระทบต่อตนเอง สังคม และสนใจที่จะเรียนรู้หรือติดตามข่าวสาร รวมทั้งมีการตั้งคำถามต่อภาวะเปื้อนบก กติกา และการดำเนินการที่ขัดกับสิทธิมนุษยชนในสังคม กระตุ้นหรือเชื้อเชิญให้ผู้อื่นเข้ามาเรียนรู้ร่วมกัน

การจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตเป็นการศึกษาที่เน้นการปลูกฝังทักษะชีวิตส่วนบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตจริง เห็นคุณค่าในตนเอง เตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับความท้าทายที่จะเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและอนาคต (อัจฉรา ศรีพันธ์, 2561) สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน จากแนวคิดข้างต้นทำให้ผู้วิจัย มุ่งประเด็นการวิจัยไปที่ การศึกษากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต เพื่อเตรียมนักเรียนให้เป็นพลโลกที่พึงประสงค์

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตรเป็นอย่างไร

2. การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

2. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร และพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร โดยผู้วิจัยได้ทำการระบุขอบเขตด้านเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร โดยครอบคลุมเนื้อหา 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านครูผู้สอน
- 2) ด้านนักเรียน
- 3) ด้านเนื้อหาสาระ
- 4) ด้านสื่อการเรียนรู้
- 5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้
- 6) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร โดยครอบคลุมเนื้อหา 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านครูผู้สอน
- 2) ด้านนักเรียน
- 3) ด้านเนื้อหาสาระ
- 4) ด้านสื่อการเรียนรู้

5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

6) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

2.1 กลุ่มที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

1) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสากเหล็กวิทยา จังหวัดพิจิตร จำนวน 68 คน

2) ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ในโรงเรียนพิจิตรพิทยาคม โรงเรียนสรรหลวงพิทยาคม และโรงเรียนสากเหล็กวิทยา จำนวนโรงเรียนละ 2 คน รวมเป็น 6 คน

2.2 กลุ่มที่ 2 พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสากเหล็กวิทยา จังหวัดพิจิตร จำนวน 24 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้ทำการระบุขอบเขตด้านพื้นที่ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ขึ้นไปที่อยู่ในสหวิทยาเขตเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม โรงเรียนสรรหลวงพิทยาคม และโรงเรียนสากเหล็กวิทยา

3.2 พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนสากเหล็กวิทยา จังหวัดพิจิตร

4. ขอบเขตด้านเวลา

การทำวิจัยครั้งนี้ ผู้ทำวิจัยทำการศึกษาในเดือนตุลาคม 2564 ถึง เมษายน 2565

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

2. การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการ เจตคติ ค่านิยม ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต ซึ่งมีตัวบ่งชี้ 3 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ไม่มีความรู้ความเข้าใจและความสนใจในสิทธิมนุษยชน มีมุมมองต่อสิทธิมนุษยชนว่าเป็นเรื่องไกลตัว ไม่มีผลกระทบต่อตนเองและสังคม จึงไม่สนใจที่จะเรียนรู้หรือติดตามข่าวสารใด ๆ

ระดับที่ 2 มีความรู้ความเข้าใจและความสนใจในสิทธิมนุษยชน มีมุมมองต่อสิทธิมนุษยชนว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว มีผลกระทบต่อตนเองและสังคม จึงสนใจที่จะเรียนรู้หรือติดตามข่าวสารใด ๆ

ระดับที่ 3 มีการตั้งคำถามต่อกฎระเบียบ กติกา และการดำเนินการที่ขัดกับสิทธิมนุษยชน ในสังคม กระตุ้นหรือเชิญชวนผู้อื่นเข้ามาเรียนรู้ร่วมกัน มีการร่วมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมหรือทำงานเชิงเครือข่าย ร่วมกันแก้ไขปัญหาสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือสังคมร่วมกัน

3. การศึกษาบนฐานทักษะชีวิต หมายถึง แนวคิดการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการปลูกฝังทักษะชีวิตส่วนบุคคล เช่น การสะท้อนตนเอง การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหาและทักษะระหว่างบุคคล เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในโลกแห่งความจริงได้อย่างมีความสุขและบรรลุศักยภาพส่วนบุคคลของตนเองอย่างเต็มที่ ตลอดจนเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสำหรับความท้าทายที่จะเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและอนาคต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร อันจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสม

2. นักเรียนได้ความรู้และประสบการณ์ในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนจากกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

3. ครูผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและวิชาอื่น ๆ ได้

4. สถานศึกษานำผลการศึกษาค้นคว้านี้ไปศึกษาและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร และเพื่อพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้

1. ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้
2. ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้
3. จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
4. องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1. วิสัยทัศน์
2. หลักการ
3. จุดหมาย
4. คุณภาพผู้เรียน
5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

1. ความหมายของการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต
2. รูปแบบในการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้

1. ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้ของผู้เรียนบรรลุตามจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2553)

2. ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีผลต่อการเรียนรู้ไว้หลายประการดังนี้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2553)

- 1) กิจกรรมช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียน
- 2) กิจกรรมจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ
- 3) กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย
- 4) กิจกรรมช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบ
- 5) กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 6) กิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหว
- 7) กิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนได้รู้สึกสนุกสนาน
- 8) กิจกรรมช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 9) กิจกรรมช่วยขยายความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวาง
- 10) กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมความองกงามและพัฒนาการของผู้เรียน
- 11) กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมทักษะ
- 12) กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักทำงานเป็นหมู่
- 13) กิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในบทเรียน
- 14) กิจกรรมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้ง ความงามในเรื่องต่าง ๆ

3. จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญดังนี้ (มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, 2553)

- 1) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทั้งทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน
- 2) เพื่อสนองความสนใจ ความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล
- 3) เพื่อสร้างบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ ให้เพลิดเพลินสนุกสนาน
- 4) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน กล้าคิด กล้าแสดงออก

5) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เกิดทักษะกระบวนการ ให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

4. องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้

วิภาวรรณ สุขสุวรรณ (2559) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1) การนำเข้าสู่บทเรียน

1.1) ครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาที่กำลังจะเรียนหรือทบทวน เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนในครั้งก่อน

1.2) ครูและนักเรียนมีการวางแผนการสอนร่วมกัน เพื่อสอบถามความต้องการของผู้เรียนว่าอยากให้มีการเรียนการสอนแบบใด

1.3) แจ้งจุดประสงค์ของการเรียนในแต่ละครั้งของการเรียน

2) ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้

2.1) ครูจัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ตรงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

2.2) ครูเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองความรู้ ด้านทฤษฎีหรือหลักการที่เรียนมาแล้วไปใช้แก้ปัญหาในชั้นฝึกหัดโดยการลงมือฝึกปฏิบัติเอง

3) ขั้นสรุปบทเรียน

3.1) ครูย้ำเนื้อหาในบทเรียนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3.2) ครูทดสอบว่าผู้เรียนหรือเข้าใจในสิ่งที่เรียนไปถูกต้องมากน้อยเพียงใด และบรรลุตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้หรือไม่

สิรินาถ ชุมพาที (2559) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้มี 3 องค์ประกอบหลัก คือ

1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1.1) ครูทบทวนความรู้เดิมของนักเรียน

1.2) ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมที่น่าสนใจและแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ในการเรียนครั้งนั้น ๆ

2) ขั้นสอน

2.1) ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

2.2) ครูจัดกิจกรรมทดสอบที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ ความคิด การแก้ปัญหา ทักษะทางกาย และเจตคติในการตอบปัญหาหรือแสดงพฤติกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

3) ชั้นสรุป

3.1) นักเรียนและครูร่วมกันสรุปสาระสำคัญของการเรียนรู้

3.2) ครูเพิ่มเติมทักษะทางสมองหรือทางกายให้นักเรียนมีความชำนาญมากขึ้น โดยให้ทำแบบฝึกหัด ศึกษาค้นคว้า รายงาน กิจกรรมจากใบงาน และโครงการงาน

จากข้อความข้างต้น สามารถแบ่งองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้ ออกเป็น 3 ประการ คือ

1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นตอนแรกที่เป็นกำหนัดภารกิจเป้าหมายที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและอยากเรียน การจัดกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องให้สัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอน คือ การทบทวนพื้นฐานความรู้เดิมเข้ากับเนื้อหาใหม่ การวางแผนการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและการแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบก่อนเริ่มบทเรียน

2) ชี้นสอน เป็นกิจกรรมหลักที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์ เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ โดยผู้สอนต้องเลือกกิจกรรมหรือกำหนัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะทั้งร่างกายและเจตคติ หรือพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการทำกิจกรรม

3) ชั้นสรุป เป็นชั้นสรุปบทเรียน โดยผู้เรียนและครูจะต้องร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมร่วมกันหรือเพิ่มทักษะต่าง ๆ จากการทำแบบฝึกหัด ใบงาน การทำโครงการงาน หรือรายงาน เพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้ให้มีความชำนาญทั้งสมองและร่างกาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

1. วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

2. หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มีหลักการที่สำคัญดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

- 1) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรม บนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
- 2) เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
- 3) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- 4) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
- 5) เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 6) เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

3. จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

- 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2) มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
- 3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
- 4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

4. คุณภาพผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการประเมินของผู้เรียนหลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

- 1) มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น
- 2) เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในขั้นสูงตามความประสงค์ได้
- 3) มีความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 4) มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทย และสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่น และประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม
- 5) มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในสังคมได้ตลอดชีวิต

5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และ

การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาค่านิยมของตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบันการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปณิธานค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่นศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิด

จากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่าง ๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผล ต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สำหรับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้มีการยกมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม โดยนำมาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข ตัวชี้วัด ม.4-6/4 ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนา มาใช้ในการวิจัยกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

ตาราง 1 ตัวชี้วัดชั้น ม.4-6 และสาระการเรียนรู้แกนกลางของมาตรฐาน ส 2.1

มาตรฐาน ส 2.1 ตัวชี้วัด ม.4-6/4	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนา	<ul style="list-style-type: none"> ● ความหมาย ความสำคัญ แนวคิดและหลักการของสิทธิมนุษยชน ● บทบาทขององค์กรระหว่างประเทศในเวทีโลกที่มีผลต่อประเทศไทย ● สาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ● บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ● ปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยและแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนา

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

เป็นมาตรฐานร่วมกันแห่งความสำเร็จสำหรับบรรดาประชากรมและประชาชาติทั้งหลาย เพื่อจุดหมายปลายทางที่ว่า เอกชนทุกคนและองค์การสังคมทุกองค์การ โดยการรำลึกถึงปฏิญญานี้ เป็นเนื่องนิจ จะบากบั่นพยายามด้วยการสอนและศึกษา ในอันที่ส่งเสริมการเคารพสิทธิและอิสรภาพเหล่านี้ และด้วยมาตรการอันก้าวหน้าทั้งในและระหว่างประเทศ ในอันที่จะส่งเสริมการเคารพสิทธิและอิสรภาพเหล่านี้ และด้วยมาตรการอันก้าวหน้าทั้งในและระหว่างประเทศ ในอันที่จะให้มีการยอมรับนับถือ และการปฏิบัติตามโดยสากลและอย่างเป็นผลจริงจัง ทั้งในบรรดาประชาชนของรัฐสมาชิกด้วยตนเองและในบรรดาประชาชนของดินแดนที่อยู่ใต้อำนาจของรัฐนั้น ๆ (กระทรวงการต่างประเทศ, 2551)

ข้อ 1 มนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ ต่างในตนมีเหตุผลและมโนธรรม และควรปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญาณแห่งภราดรภาพ

ข้อ 2 ทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพทั้งปวงตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้ โดยปราศจากการแบ่งแยกไม่ว่าชนิดใด อาทิ เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น พื้นเพทางชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน การเกิด หรือสถานะอื่น นอกเหนือจากนี้ จะไม่มีการ

แบ่งแยกใดบนพื้นฐานของสถานะทางการเมือง ทางกฎหมาย หรือทางการระหว่างประเทศของประเทศ หรือดินแดนที่บุคคลสังกัด ไม่ว่าดินแดนนี้จะเป็นเอกราช อยู่ในความพิทักษ์ มิได้ปกครองตนเอง หรืออยู่ภายใต้การจำกัดอธิปไตยอื่นใด

ข้อ 3 ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งบุคคล

ข้อ 4 บุคคลใดจะตกอยู่ในความเป็นทาส หรือสถานะจำยอมไม่ได้ ทั้งนี้ ห้ามความเป็นทาส และการค้าทาสทุกรูปแบบ

ข้อ 5 บุคคลใดจะถูกกระทำทารุณหรือการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีไม่ได้

ข้อ 6 ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับทุกแห่งหนว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย

ข้อ 7 ทุกคนเสมอภาคกันตามกฎหมายและมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายเท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองเท่าเทียมกันจากการเลือกปฏิบัติใด อันเป็นการล่วงละเมิดปฏิญญานี้ และจากการยุยงให้มีการเลือกปฏิบัติดังกล่าว

ข้อ 8 ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาอันมีประสิทธิผลจากศาลที่มีอำนาจแห่งรัฐต่อการกระทำอันล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งตนได้รับตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ข้อ 9 บุคคลใดจะถูกจับกุม กักขัง หรือเนรเทศตามอำเภอใจไม่ได้

ข้อ 10 ทุกคนย่อมมีสิทธิในความเสมอภาคอย่างเต็มที่ในการได้รับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรมและเปิดเผยจากศาลที่อิสระและไม่ลำเอียงในการพิจารณากำหนดสิทธิและหน้าที่ของตน และข้อกล่าวหาอาญาใดต่อตน

ข้อ 11

(1) ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาคดีที่เปิดเผย ซึ่งตนได้รับหลักประกันที่จำเป็นทั้งปวงสำหรับการต่อสู้คดี

(2) บุคคลใดจะถูกตัดสินว่ามีความผิดทางอาญาใด อันเนื่องจากการกระทำหรือละเว้นใด อันมิได้ถือว่าเป็นความผิดทางอาญาตามกฎหมายแห่งชาติหรือกฎหมายระหว่างประเทศ ในขณะที่ได้กระทำการนั้นไม่ได้ และจะกำหนดโทษที่หนักกว่าที่บังคับใช้ในขณะที่ได้กระทำความผิดทางอาญานั้นไม่ได้

ข้อ 12 บุคคลใดจะถูกแทรกแซงตามอำเภอใจในความเป็นส่วนตัว ครอบครัว ที่อยู่อาศัย หรือการสื่อสาร หรือจะถูกลบลู่เกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกแซงสิทธิหรือการลบลู่ดังกล่าวนั้น

ข้อ 13

- (1) ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งการเคลื่อนย้ายและการอยู่อาศัยภายในพรมแดนของแต่ละรัฐ
- (2) ทุกคนมีสิทธิที่จะออกนอกประเทศใด รวมทั้งประเทศของตนเอง และสิทธิที่จะกลับสู่ประเทศตน

ข้อ 14

- (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะแสวงหา และที่จะได้ที่ลี้ภัยในประเทศอื่นจากการประหัตประหาร
- (2) สิทธินี้จะยกขึ้นกล่าวอ้างกับกรณีที่มีการดำเนินคดีที่เกิดขึ้นโดยแท้จากความผิดที่มีใช้ทางการเมืองหรือจากการกระทำอันขัดต่อวัตถุประสงค์และหลักการของสหประชาชาติไม่ได้

ข้อ 15

- (1) ทุกคนมีสิทธิในสัญชาติหนึ่ง
- (2) บุคคลใดจะถูกเพิกถอนสัญชาติของตนตามอำเภอใจ หรือถูกปฏิเสธสิทธิที่จะเปลี่ยนสัญชาติของตนไม่ได้

ข้อ 16

- (1) บรรดาชายและหญิงที่มีอายุครบบริบูรณ์แล้ว มีสิทธิที่จะสมรสและก่อร่างสร้างครอบครัวโดยปราศจากการจำกัดใด อันเนื่องจากเชื้อชาติ สัญชาติ หรือศาสนา ต่างย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการสมรส ระหว่างการสมรส และในการขาดจากการสมรส
- (2) การสมรสจะกระทำโดยความยินยอมอย่างอิสระและเต็มทีของผู้ที่จะเป็นคู่สมรสเท่านั้น
- (3) ครอบครัวเป็นหน่วยธรรมชาติและพื้นฐานของสังคม และย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากสังคมและรัฐ

ข้อ 17

- (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยตนเอง และโดยร่วมกับผู้อื่น
- (2) บุคคลใดจะถูกเอาทรัพย์สินไปจากตนตามอำเภอใจไม่ได้

ข้อ 18 ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความคิด มโนธรรม และศาสนา ทั้งนี้ สิทธินี้รวมถึงอิสรภาพในการเปลี่ยนศาสนาหรือความเชื่อ และอิสรภาพในการแสดงออกทางศาสนาหรือความเชื่อถือของตนในการสอน การปฏิบัติ การสักการบูชา และการประกอบพิธีกรรม ไม่ว่าจะโดยลำพังหรือในชุมชนร่วมกับผู้อื่น และในที่สาธารณะหรือส่วนบุคคล

ข้อ 19 ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งความเห็นและการแสดงออก ทั้งนี้ สิทธินี้รวมถึงอิสรภาพที่จะถือเอาความเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง และที่จะแสวงหา รับ และส่งข้อมูลข่าวสารและข้อคิดผ่านสื่อใด และโดยไม่คำนึงถึงพรมแดน

ข้อ 20

- (1) ทุกคนมีสิทธิในอิสรภาพแห่งการชุมนุมและการสมาคมโดยสันติ
- (2) บุคคลใดไม่อาจถูกบังคับให้สังกัดสมาคมหนึ่งได้

ข้อ 21

- (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตนโดยตรง หรือผ่านผู้แทนซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยอิสระ
- (2) ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศตนโดยเสมอภาค
- (3) เจตจำนงของประชาชนจะต้องเป็นพื้นฐานแห่งอำนาจการปกครอง ทั้งนี้ เจตจำนงนี้จะต้องแสดงออกทางการเลือกตั้งตามกำหนดเวลาและอย่างแท้จริง ซึ่งต้องเป็นการออกเสียงอย่างทั่วถึงและเสมอภาค และต้องเป็นการลงคะแนนลับ หรือวิธีการลงคะแนนโดยอิสระในทำนองเดียวกัน

ข้อ 22 ทุกคนในฐานะสมาชิกของสังคม มีสิทธิในหลักประกันทางสังคม และย่อมมีสิทธิในการบรรลุสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อันจำเป็นยิ่งสำหรับศักดิ์ศรีของตน และการพัฒนาบุคลิกภาพของตนอย่างอิสระ ผ่านความพยายามของรัฐและความร่วมมือระหว่างประเทศ และตามการจัดการและทรัพยากรของแต่ละรัฐ

ข้อ 23

- (1) ทุกคนมีสิทธิในการทำงาน ในการเลือกงานโดยอิสระ ในเงื่อนไขที่ยุติธรรม และเอื้ออำนวยต่อการทำงาน และในการคุ้มครองต่อการว่างงาน
- (2) ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับค่าจ้างที่เท่าเทียมกัน สำหรับงานที่เท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใด
- (3) ทุกคนที่ทำงานมีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรมและเอื้ออำนวยต่อการประกันความเป็นอยู่อันควรค่าแก่ศักดิ์ศรีของมนุษย์สำหรับตนเองและครอบครัว และหากจำเป็นก็จะได้รับการคุ้มครองทางสังคมในรูปแบบอื่นเพิ่มเติมด้วย
- (4) ทุกคนมีสิทธิที่จะจัดตั้งและที่จะเข้าร่วมสหภาพแรงงานเพื่อความคุ้มครองผลประโยชน์ของตน

ข้อ 24 ทุกคนมีสิทธิในการพักผ่อนและการผ่อนคลายยามว่าง รวมทั้งจำกัดเวลาทำงานตามสมควร และวันหยุดเป็นครั้งคราวโดยได้รับค่าจ้าง

ข้อ 25

(1) ทุกคนมีสิทธิในมาตรฐานการครองชีพอันเพียงพอสำหรับสุขภาพและความอยู่ดีของตนและของครอบครัว รวมทั้งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และการดูแลรักษาทางการแพทย์ และบริการสังคมที่จำเป็น และมีสิทธิในหลักประกันยามว่างงาน เจ็บป่วย พิการ หมายวัยชรา หรือปราศจากการดำรงชีพอื่นในสภาวะแวดล้อมนอกเหนือการควบคุมของตน

(2) มารดาและเด็กย่อมมีสิทธิที่จะรับการดูแลรักษาและการช่วยเหลือเป็นพิเศษ เด็กที่ป่วยไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกสมรส จะต้องได้รับการคุ้มครองทางสังคมเช่นเดียวกัน

ข้อ 26

(1) ทุกคนมีสิทธิในการศึกษา การศึกษาจะต้องให้เปล่าอย่างน้อยในชั้นประถมศึกษาและขั้นพื้นฐาน การศึกษาระดับประถมจะต้องเป็นภาคบังคับ การศึกษาด้านวิชาการและวิชาชีพจะต้องเปิดเป็นการทั่วไป และการศึกษาระดับสูงขึ้นไปจะต้องเข้าถึงได้อย่างเสมอภาคสำหรับทุกคนบนพื้นฐานของคุณสมบัติความเหมาะสม

(2) การศึกษาจะต้องมุ่งไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์อย่างเต็มที่ และการเสริมสร้างความเคารพต่อสิทธิมนุษยชนและอิสรภาพขั้นพื้นฐาน การศึกษาจะต้องส่งเสริมความเข้าใจ ชันติธรรม และมิตรภาพระหว่างประชาชาติ กลุ่มเชื้อชาติ หรือศาสนาทั้งหมด และจะต้องส่งเสริมกิจกรรมของสหประชาชาติ เพื่อการธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ

(3) ผู้ปกครองมีสิทธิเบื้องต้นที่จะเลือกประเภทการศึกษาที่จะให้แก่บุตรของตน

ข้อ 27

(1) ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าร่วมโดยอิสระในชีวิตทางวัฒนธรรมของชุมชน ที่จะเพลิตเพลินกับศิลปะ และมีส่วนในความรุดหน้า และคุณประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์

(2) ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองผลประโยชน์ทางจิตใจและทางวัตถุอันเป็นผลจากประดิษฐกรรมใดทางวิทยาศาสตร์ วรรณกรรม และศิลปกรรมซึ่งตนเป็นผู้สร้าง

ข้อ 28 ทุกคนย่อมมีสิทธิในระเบียบทางสังคมและระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นกรอบให้บรรลุนิติและอิสรภาพที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้อย่างเต็มที่

ข้อ 29

(1) ทุกคนมีหน้าที่ต่อชุมชน ซึ่งการพัฒนาบุคลิกภาพของตนโดยอิสระและเต็มที่ จะกระทำได้ที่แต่ในชุมชนเท่านั้น

(2) ในการใช้สิทธิและอิสรภาพของตน ทุกคนจะต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัด เพียงเท่าที่มีกำหนดไว้ตามกฎหมายเท่านั้น เพื่อวัตถุประสงค์ของการได้มาซึ่งการยอมรับและการเคารพ

สิทธิและอิสรภาพอันควรของผู้อื่น และเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการอันสมควรทางด้านศีลธรรม ความสงบเรียบร้อยของประชาชน และสวัสดิการทั่วไปในสังคมประชาธิปไตย

(3) สิทธิและอิสรภาพเหล่านี้ไม่อาจใช้ขัดต่อวัตถุประสงค์ และหลักการของ สหประชาชาติไม่ว่าในกรณีใด

ข้อ 30 ไม่มีบทใดในปฏิญญานี้ ที่อาจตีความได้ว่า เป็นการให้สิทธิใดแก่รัฐ กลุ่มคน หรือบุคคลใด ในการดำเนินกิจกรรมใด หรือกระทำการใด อันมุ่งต่อการทำลายสิทธิและอิสรภาพใดที่กำหนดไว้ ณ ที่นี้

จากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สามารถสรุปสิทธิมนุษยชนเป็นหลักการพื้นฐาน อันมุ่งหวังให้เพื่อนมนุษย์พึงกระทำต่อกัน 4 ประการ คือ การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเชื่อมั่นในความเท่าเทียมของบุคคล โดยปราศจากการแบ่งแยก การศรัทธาในสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และการปฏิบัติต่อผู้อื่นในฐานะที่เป็นเพื่อนมนุษย์เช่นเดียวกัน

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

1.1 ความหมายของการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

อัจฉรา ศรีพันธ์ (2561) ได้ให้ความหมายว่า การศึกษาบนฐานทักษะชีวิต (Life Skill Based Education) เป็นแนวคิดการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการปลูกฝังทักษะชีวิตส่วนบุคคล เช่น การสะท้อนตนเอง การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหาและทักษะระหว่างบุคคล เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในโลกแห่งความจริงได้อย่างมีความสุขและบรรลุศักยภาพส่วนบุคคลของตนเองอย่างเต็มที่ ตลอดจนเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสำหรับ ความท้าทายที่จะเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและอนาคต ซึ่งการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในบทบาทของผู้เรียนและครูสอน กล่าวคือ ผู้เรียนที่เรียนรู้ตามแนวคิดทั้งสองนี้จะเปลี่ยนบทบาทจากผู้เรียนเชิงรับ (Passive Learner) ไปเป็นผู้เรียนเชิงรุก (Active Lerner) และครูสอนจะเป็นบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมดไปเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Facilitator) ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้เฉพาะทาง (Learning Specialist) ผู้สร้างสรรค์แรงบันดาลใจในการเรียนรู้ (Learning Inspiration Creator) เพราะในบางกรณีที่บทบาทของครูสอนเป็นมากกว่าผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Facilitator) เนื่องจากผู้เรียนมีความต้องการแรงเสริมเพื่อผลักดันการเรียนรู้ไปสู่การสร้างสรรค์การเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ในสังคมและประเทศชาติ ซึ่งครูสอนจะต้องมีบทบาทมากกว่าการอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มักจะพบในกรณีศึกษาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ครูสอนจึงมีบทบาทเป็นผู้สร้างสรรค์แรงบันดาลใจในการเรียนรู้ (Learning Inspiration Creator)

1.2 รูปแบบในการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

Thoughtful Learning (2018) ได้กล่าวถึงแนวคิดในเรื่องการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตว่า ทักษะชีวิตจะทำให้ผู้เรียนเจริญเติบโตมากขึ้นในชั้นเรียนและในโลกแห่งความจริง ทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยทักษะ 5 ประการ คือ ความยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ทักษะทางสังคม ผลิตภาพ และภาวะผู้นำ ดังนี้

1.2.1 ความยืดหยุ่น โลกในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ความสามารถในการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งสำคัญต่อความสำเร็จ ผู้เรียนต้องเรียนรู้ที่จะวิเคราะห์สิ่งที่เกิดขึ้นรอบตัวของพวกเขาได้อย่างรวดเร็วและปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ได้ทันที แต่ยังคงรักษาเป้าหมายที่ชัดเจนไว้ในใจ เพราะความยืดหยุ่นไม่ใช่การไม่มีจุดยืน แต่เป็นการเปิดพื้นที่ให้กับวิธีการที่หลากหลายในการบรรลุเป้าหมายของตนเอง วิธีการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นจะไม่ใช้วิธีการสร้างหลักสูตรหรือจัดการเรียนการสอนที่เข้มงวดตายตัว แต่เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน เนื้อหาต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่องดังแนวปฏิบัติ 8 ประการ ต่อไปนี้

1) **ตั้งเป้าหมายให้ชัดเจน** เป้าหมายการเรียนรู้ที่ดีตามแนวคิดนี้ควรเป็นเป้าหมายที่เกี่ยวข้องความเป็นอยู่ อนาคตของผู้เรียนที่ชัดเจน ผู้เรียนควรเป็นผู้กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ด้วยอย่างน้อยก็เป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ และตัดสินใจเลือกเป้าหมายในการเรียนรู้

2) **หาคำตอบ** เมื่อผู้เรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ชัดเจนแล้ว ผู้เรียนควรเป็นผู้แสวงหาสนับสนุนเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง

3) **ใช้ข้อมูลเป็นตัวนำทาง** การตัดสินใจใด ๆ ในระหว่างการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้จะใช้ข้อมูลเป็นตัวนำทางไปสู่การตัดสินใจทั้งสิ้น การตัดสินใจจะเกิดขึ้นเมื่อมีข้อมูลรอบด้าน หรือมากพอที่จะตัดสินใจได้โดยปราศจากอคติส่วนบุคคล

4) **ทำงานร่วมกับผู้อื่น** การทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการจัดการศึกษาบน เนื่องจากในโลกแห่งความเป็นจริงทุกคนต้องอยู่ร่วมกันในสังคมทำงานร่วมกัน ทุกความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ในโลกนี้ล้วนได้มาจากการทำงานร่วมกันทั้งสิ้น การทำงานร่วมกับผู้อื่นมีประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนหลายประการ เช่น การพัฒนาทักษะการทำงานผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล ทักษะการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะการประสานงาน เป็นต้น

5) **สร้างสรรค์ผลงานขึ้นมา** หัวใจสำคัญของการศึกษาบนฐานชีวิต คือ การมีเป้าหมายความสำเร็จชัดเจนและบรรลุผลได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งความสำเร็จที่วัดได้ว่าเป็นรูปธรรม คือ การร่วมกันสร้างสรรค์ผลงานที่มีประโยชน์ต่อชีวิตตนเองและสังคมขึ้นมา

6) **ประเมินผลงาน** หลังจากการสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาแล้ว ผู้เรียนทั้งหมด ควรร่วมกันประเมินผลงาน การเรียนรู้ร่วมกับผู้สอนโดยประเมินอย่างน้อย 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผลลัพธ์ที่ได้ ด้านผลกระทบต่อตนเอง และสังคม ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และด้านการพัฒนา ทักษะชีวิตและทักษะทางสังคมต่าง ๆ

7) **ปรับปรุงผลงาน** หลังจากขั้นตอนการประเมินแล้วให้นำผลประเมินทุกด้าน มาปรับปรุงผลงาน ซึ่งครอบคลุมถึงการปรับปรุงด้านการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะทางสังคมต่าง ๆ ด้วย

8) **แลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานที่สร้างขึ้นกับสาธารณชน** หลังขั้นตอน การปรับปรุงผลงาน ผู้เรียนและผู้สอนควรเสนอผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นและผ่านการปรับปรุงแล้ว สู่สาธารณชนผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การนำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ การนำเสนอในเวที การประชุมวิชาการ การนำเสนอในเวทีสาธารณะต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ การจัดการแสดง การจัด กิจกรรมพิเศษ การบริการวิชาการในชุมชน เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้นำไปสู่กระบวนการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับสาธารณชนครอบคลุมทั้ง 4 ด้านของการประเมินดังที่กล่าวไว้ ข้างต้น คือ ผลลัพธ์ที่ได้ด้านผลกระทบต่อตนเองและสังคม ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน และด้านการ พัฒนาทักษะชีวิตและทักษะทางสังคมต่าง ๆ นอกจากนั้นสิ่งที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ การเผยแพร่ผลงาน เพื่อสร้างการยอมรับอย่างกว้างขวางมากกว่าการนำเสนอผลงานนี้ภายในสถานศึกษาเพียงอย่างเดียว

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการทั้ง 8 ขั้นตอนนี้ เป็น กระบวนการที่มุ่งเน้นการสร้างทักษะชีวิตในด้านการเป็นผู้มีความยืดหยุ่นในการดำเนินชีวิตและ การทำงานในโลกแห่งความเป็นจริง เพราะทุกขั้นตอนตั้งแต่การตั้งเป้าหมายไปจนถึงการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ผลงานที่สร้างขึ้นกับสาธารณชนจะมีกระบวนการที่นำไปสู่การสร้าง การประเมิน ยอมรับ ปรับ แก้ไข จนไปถึงการใช้ประโยชน์จากผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานในโลกแห่ง ความเป็นจริงที่ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้มีความยืดหยุ่น พร้อมในการเปลี่ยนแปลงตนเองและการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถสร้างสรรค์ผลงานให้เป็นที่ยอมรับของสาธารณชนได้

1.2.2 **ความคิดริเริ่ม** การศึกษาบนฐานชีวิตเป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างจิตวิญญาณ ของผู้ริเริ่ม ผู้บุกเบิก ผู้ก่อตั้ง ผู้ประกอบการซึ่งยินดีที่จะก้าวไปข้างหน้าด้วยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ท่ามกลางความเสี่ยงเพื่อบรรลุผลสำเร็จเป็นคนแรก เพราะการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ในโลกนี้ล้วน แล้วแต่ต้องการผู้ที่มีความคิดริเริ่มทั้งสิ้น ดังนั้นผู้เรียนจะต้องเรียนรู้วิธีการกำหนดเป้าหมายของตนเอง วางแผนในการที่จะบรรลุเป้าหมาย และดำเนินการตามแผน โดยผู้เรียนจะรู้สึกมั่นใจหากได้ ร่างแผนการเรียนรู้และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ กระบวนการสืบเสาะความรู้ในการสร้างความคิดริเริ่มให้แก่ผู้เรียน และแสดงบทบาทในการอำนวยความสะดวก

ความสะดวกในการเรียนรู้อยู่เบื้องหลัง เพื่อให้ผู้เรียนได้ก้าวไปข้างหน้า ผู้เรียนจะเกิดความคิดริเริ่มได้ ที่ ต่อเมื่อได้ดำเนินการตั้งแนวปฏิบัติ 6 ประการ ต่อไปนี้

1) **ตั้งคำถาม** การตั้งคำถามเป็นขั้นตอนแรกที่จะนำไปสู่การแสวงหาคำตอบ ด้วยการสืบเสาะความรู้ ดังนั้นผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งคำถามโดยเริ่มต้นจากการตั้งคำถามต่างๆ จากชีวิตและประสบการณ์ต่าง ๆ ของตนเอง แล้วจึงขยายขอบเขตของคำถามไปสู่การตั้งคำถามต่อสังคม ประเทศ และโลกอย่างเข้าใจความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ระหว่างกัน

2) **วางแผน** หลังจากขั้นตอนการตั้งคำถามแล้ว ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ร่วมกันวางแผนการเรียนรู้เพื่อหาคำตอบของคำถาม โดยผู้สอนจะมีบทบาทในการกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและการตัดสินใจต่าง ๆ ซึ่งแผนที่ร่วมกันวาง คือ โครงการวิจัย

3) **วิจัย** การดำเนินการวิจัยตามแผนที่วางไว้

4) **สร้างสรรค์** นำผลที่ได้จากการวิจัยไปสร้างสรรค์ให้เกิดนวัตกรรมที่อาจจะ เป็นได้ทั้งนวัตกรรมที่เป็น รูปธรรม และนวัตกรรมที่เป็นความคิด วิธีปฏิบัติต่าง ๆ

5) **ปรับปรุง** นำนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นไปปรับปรุงอีกครั้งให้พร้อมนำเสนอสู่สาธารณชน

6) **นำเสนอนวัตกรรม** หลังจากปรับปรุงนวัตกรรมที่ได้จากการเรียนรู้เรียบร้อยแล้วก็นำเสนอด้วยช่องทางต่าง ๆ เช่น การจัดเวทีนำเสนอผลงาน การจัดนิทรรศการ การเสนอข่าว นวัตกรรมผ่านสื่อมวลชน การ จัดแสดงงานศิลปะ การจัดการแสดง เป็นต้น

ทั้ง 6 ขั้นตอนข้างต้น คือ ขั้นตอนการพัฒนาความคิดริเริ่มของผู้เรียน ซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละ ขั้นตอนให้สอดคล้องกันและมุ่งการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเชิงประสบการณ์ (Participatory Experiential Learning) ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนให้มากที่สุด

1.2.3 ทักษะทางสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคมดำรงชีวิตอยู่ด้วยการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นและสิ่งต่าง ๆ มากมาย ปัจจุบันได้สร้างโอกาสให้คนได้ติดต่อกันในหลากหลายช่องทาง เช่น ผู้เรียนในโรงเรียนเดียวกัน Facebook นักเล่นเกมในการเล่นเกมนอนไลน์ท่ามกลางผู้เล่นมากมาย เป็นต้น

การดำเนินชีวิตในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นจำเป็นต้องใช้ทักษะทางสังคมทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนจะประชุมแบบพบปะ หรือการทวิตข้อความกับคนแปลกหน้านั้นบ้าง เพื่อสื่อสารข้อมูล ความจริง ความรู้สึก และความต้องการในชีวิตประจำวัน สิ่งแวดล้อมในการทำงาน ก็จะเปลี่ยนไปเป็นการทำงานร่วมกันมากขึ้น ดังนั้นทักษะทางสังคมจึงเป็นปัจจัยสำคัญของความสำเร็จ

วิธีการที่ดีที่สุดในการพัฒนาทักษะทางสังคมของผู้เรียน คือ การทำงานร่วมกับผู้อื่น เพราะเมื่อผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นในโครงการใด ๆ ผู้เรียนก็ต้องเป้าหมายและความสนใจร่วมกัน ผู้สอนต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participatory Experiential Learning Activities) ที่มีวัตถุประสงค์ในการสร้างทักษะทางสังคมประกอบด้วยแนวปฏิบัติ 9 ประการ คือ

- 1) ความร่วมมือ
- 2) ความประนีประนอม
- 3) การตัดสินใจ
- 4) การสื่อสาร
- 5) การใช้ความฉลาดทางอารมณ์
- 6) การใช้การวิจารณ์ที่สร้างสรรค์
- 7) ใ่วางใจผู้อื่น
- 8) การรักษาสัญญา
- 9) การประสานงาน

1.2.4 ผลิตภาพ แม้ในช่วงภาวะเศรษฐกิจถดถอยที่ผ่านมา แต่ผลิตภาพของแรงงานอเมริกันยังคงสูงตลอดเวลา การเพิ่มขึ้นของผลผลิตในกลุ่มแรงงานอเมริกัน หมายความว่า ผลผลิตจำนวนมากถูกผลิตจากจำนวนคนที้น้อยกว่า ตลาดแรงงานมีการแข่งขันมากขึ้นระหว่างที่เกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย แรงงานที่มีผลิตภาพต่ำจะถูกทิ้งไว้ข้างหลัง การเรียนรู้ลักษณะนิสัยในการพัฒนาผลิตภาพสามารถเรียนรู้ได้ด้วยกระบวนการสืบเสาะความรู้และการพัฒนาโครงการ ดังแนวปฏิบัติ 8 ประการ ต่อไปนี้

1) การตั้งเป้าหมาย ผู้เรียนควรตั้งเป้าหมายร่วมซึ่งเป็นเป้าหมายของผู้เรียนทุกคนที่สามารถประเมินความสำเร็จได้อย่างชัดเจนทั้งในด้านความรู้เชิงวิชาการและการพัฒนาทักษะชีวิตของตนเองและสังคม

2) การวางแผน เมื่อมีเป้าหมายที่ชัดเจนแล้ว ผู้สอนก็จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมายในการกระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกันวางแผนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยแผนดังกล่าวนี้ควรจะเป็นแผนที่มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการตามแผนอย่างหลากหลาย ยืดหยุ่นตามสถานการณ์

3) การจัดการเวลา ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสำคัญของการจัดการเวลาในกระบวนการทำงานโดยมุ่งให้ผู้เรียนตระหนักว่าเวลาเป็นสิ่งสำคัญในโลกแห่งการทำงาน ผู้เรียนจะประสบปัญหา หรือสูญเสียโอกาสอย่างไรหากทำงานล่าช้า

เกินกว่าเวลาที่กำหนดในการทำงานจริง ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์แบบมีส่วนร่วม

4) การวิจัย ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยมาใช้ในการค้นหาแนวคิด/แนวทาง/วิธีการ/เครื่องมือในการพัฒนาผลผลิตการผลิตตั้งแต่ระดับบุคคลจนถึงระดับองค์กร ผลที่ได้จากการวิจัยอาจจะเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่สามารถลดขั้นตอนการผลิต เพิ่มผลผลิต ลดต้นทุนการผลิตในกระบวนการผลิต หรืออาจจะเป็นแนวคิด แนวทางในการพัฒนาผลผลิตของบุคคล

5) การพัฒนาผลผลิตภาพ ผู้เรียนนำผลจากการวิจัยที่ได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อประเมินการใช้งานจริง

6) การประเมินผล ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันประเมินผลการพัฒนาผลผลิตภาพ โดยประเมินอย่างน้อย 2 ด้านหลัก คือ ประเมินผลด้านการพัฒนาในเชิงวิชาการของผู้เรียน และประเมินผลการใช้งานนวัตกรรมในการพัฒนาผลผลิตภาพทั้งในระดับบุคคลและองค์กร

7) การทบทวน ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันทบทวนผลที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลผลิตภาพการทำงานโดยทบทวนอย่างน้อย 3 ด้านหลัก ดังนี้ ด้านความรู้ในเชิงวิชาการ ด้านการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน และด้านการพัฒนาตนเองและสังคม

8) การประยุกต์ใช้ ผู้เรียนนำผลจากการเรียนรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริง

1.2.5 ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำเป็นกลุ่มของทักษะที่เกี่ยวข้องที่ผสมผสานทักษะชีวิตอื่น ๆ ผู้นำที่ดีมีความคิดริเริ่ม มีทักษะทางสังคมที่แข็งแกร่ง มีความยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพ ซึ่งในการจัดการศึกษาบนฐานชีวิตนี้ ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนทุกคนด้วยการปรับเปลี่ยนบทบาทผู้นำ ผู้ตามในกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้มีโอกาสที่จะแสดงบทบาทที่เป็นทั้งผู้นำและผู้ตาม ภาวะผู้นำเกิดขึ้นได้จากการฝึกฝน ดังแนวปฏิบัติ 7 ประการประกอบด้วย

- 1) การระบุเป้าหมายของกลุ่มที่ชัดเจน
- 2) การสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายเหล่านั้น
- 3) การจัดระเบียบกลุ่มเพื่อให้สมาชิกทุกคนสามารถมีส่วนร่วมได้ตามความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล
- 4) การแก้ไขความขัดแย้งในหมู่สมาชิก
- 5) ส่งเสริมกลุ่มเพื่อให้ทุกคนสามารถบรรลุเป้าหมายของตนเองได้
- 6) ช่วยกลุ่มแก้ปัญหาและปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน

7) ชื่นชม ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความดีความชอบอย่างถูกต้องและเหมาะสม

UNICEF (2003) ได้เสนอรูปแบบการนำแนวคิดการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตไปใช้ในรายงาน Implementing life skills-based education for young people: Mixed models for better quality and scale ด้วยการเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้บนฐานชีวิต 7 รูปแบบเกี่ยวกับการให้การศึกษาในเรื่องการป้องกัน HIV/AIDS ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน หรือเชื่อมโยงกับโรงเรียน เพราะโรงเรียนเป็นสถานที่ซึ่งสามารถมั่นใจได้ว่าจะให้โอกาสที่ดีแก่ผู้เรียนในการที่จะเข้าถึงการศึกษาบนฐานชีวิตอย่างมีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม โรงเรียนไม่สามารถเข้าถึงผู้เรียนได้ทุกคน ดังนั้นในบางรูปแบบของการจัดการศึกษาบนฐานชีวิตที่ UNICEF เสนอจึงขยายขอบเขตการศึกษาไปจนถึงการศึกษาบนฐานชีวิตในการศึกษานอกระบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 Formal

รูปแบบนี้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานแต่มีการใช้หลักสูตรพิเศษซึ่งถูกออกแบบเนื้อหาแยกตามวิชาต่างๆ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

หลักสูตรระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา มีลักษณะดังนี้

- 1) อำนวยการเรียนรู้โดยครูที่ผ่านการฝึกอบรมในเนื้อหาและวิธีการ
- 2) ดำเนินการในโรงเรียนตามตารางสอนในเนื้อหาการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตเรื่อง HIV/AIDS
- 3) จะประเมินผลการเรียนรู้ หรือไม่ก็ได้

ส่วนเสริมที่อาจจะนำมาใช้

- 1) วิทยากรจากภายนอก
- 2) โครงการ หรือกิจกรรมพิเศษเสริมหลักสูตร

รูปแบบที่ 2 Cross-over

รูปแบบ Cross-over นี้เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของหลักสูตรพิเศษที่เป็นกิจกรรมการเรียนรู้บนฐานชีวิตที่เชื่อมโยงกับโรงเรียน หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน แต่ไม่จำเป็นต้องดำเนินการในโรงเรียน ดังมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ผู้เข้าร่วมอาจจะสมัครเข้าร่วมเรียนรู้ได้ผ่านทางโรงเรียน
- 2) มักจะใช้ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียน
- 3) อำนวยการจัดกิจกรรมโดยผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมในเนื้อหาและวิธีการในการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้ เช่น นักการศึกษา นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาการให้คำปรึกษา เป็นต้น แต่ส่วนใหญ่มักจะเป็นครู

รูปแบบที่ 3 Non-formal

รูปแบบ Non-formal นี้มีลักษณะเป็นโปรแกรมซึ่งจัดขึ้นโดยชุมชนและองค์กรต่างๆ เช่น ศูนย์สุขภาพ ศูนย์พักพิง โบสถ์ โครงการพิเศษบนถนน กลุ่มสโมสร/สมาคมเด็กและเยาวชนต่างๆ เป็นต้น ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1) เป้าหมายโดยทั่วไปคือ เยาวชนนอกโรงเรียน แต่อาจรวมถึงนักศึกษา นักให้คำปรึกษา หรือผู้เรียนด้วย

2) หลักสูตรมักจะได้รับพัฒนาโดยองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) มากกว่าหน่วยงานภาครัฐ

รูปแบบที่ 4 Technology / media

ข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษา เรื่องราว และกิจกรรมต่างๆ ที่ถูกส่งผ่านช่องทางการสื่อสารของท้องถิ่น หรือรัฐบาล เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือการ์ตูน นวนิยาย เทปโปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1) อาจจัดให้มีวัสดุการศึกษาที่สามารถใช้ได้โรงเรียน

2) ใช้เสริมการจัดการเรียนรู้ทุกรูปแบบข้างต้น

รูปแบบที่ 5 Piggy back

รูปแบบ Piggy back นี้เป็นการสอดแทรกเนื้อหา HIV/AIDS ในโปรแกรมที่ถูกออกแบบมาเพื่อวัตถุประสงค์อื่น เช่น การสร้างทักษะชีวิต เป็นต้น รูปแบบนี้จะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อผู้อำนวยการเรียนรู้มีประสบการณ์ทั้งสองด้าน เช่น ผู้อำนวยการเรียนรู้เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาทักษะชีวิต และ HIV/AIDS หรือการใช้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญแตกต่างกันหลากหลาย เป็นต้น

รูปแบบที่ 6 Involuntary situations

รูปแบบนี้จะจัดโปรแกรมการเรียนรู้ในทัศนสถาน สถานพินิจที่ผู้เข้าร่วมเรียนรู้จะเข้าร่วมโดยสมัครใจ หรือไม่สมัครใจก็ได้ เช่น ศูนย์กักกัน ศูนย์คุมประพฤติ สถานพินิจ เป็นต้น ตลอดจนโครงการคุมประพฤติต่างๆ ด้วย ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1) ผู้เข้าร่วมเรียนรู้อาจจะสมัครใจ หรือไม่ก็ได้

2) ต้องการผู้อำนวยการเรียนรู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับกลุ่มต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้น เช่น กลุ่มผู้ต้องโทษ กลุ่มผู้ถูกคุมประพฤติ เป็นต้น

3) ผู้เข้าร่วมเรียนรู้จะไม่ต้องมีความท้าทายที่ยิ่งใหญ่ใด ๆ

4) ประโยชน์ของโปรแกรมรูปแบบนี้ คือ การเชื่อมโยงกับโปรแกรมที่จะส่งต่อผู้เข้าร่วมเรียนรู้ไปอยู่สภาพแวดล้อมภายนอกที่ไม่ถูกคุมประพฤติ โปรแกรมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิต

รูปแบบที่ 7 Emergency situations

โปรแกรมการเรียนรู้รูปแบบนี้จะจัดให้แก่ผู้เข้าร่วมเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่ถูกปกป้องในสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น พื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก ศูนย์ผู้อพยพ ศูนย์สุขภาพ โบสถ์ เป็นต้น ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1) ผู้เรียนรู้ ได้แก่ เด็ก เยาวชน สตรี หรือกลุ่มใดๆ ขึ้นอยู่กับหัวข้อทักษะชีวิตที่จำเป็น เช่น ความรู้เรื่องทุนระเบิด การป้องกันความรุนแรง การจัดการความขัดแย้ง การสร้างสันติภาพ การป้องกันเอตส์ สุขภาพและสุขภาพิบาล เป็นต้น

2) หลักสูตรมักจะได้รับการพัฒนาโดยหน่วยงานระหว่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) หรือ องค์กรชุมชนมากกว่าองค์กรภาครัฐ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว (2561) การพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิต โดยใช้การคิดเป็นฐานการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิต โดยใช้การคิดเป็นฐานการเรียนรู้ และศึกษาประสิทธิผลของหลักสูตร ผลการดำเนินการพบว่า องค์ประกอบของทักษะชีวิตมี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการคิด 2) ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา 3) ความสามารถในการสื่อสารและทักษะทางสังคม 4) ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และจัดการกับความเครียด และ 5) ความสามารถในการรู้จักและเข้าใจตนเอง องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็น หลักการของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้างเนื้อหา จำนวน 1 หน่วยกิจกรรม แนวการจัดการกิจกรรม สื่ออุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ และแนวการวัดและประเมินผล แผนการจัดการกิจกรรมตามหลักสูตรรวม 31 แผน ใช้เวลาในการจัดการกิจกรรมรวม 32 ชั่วโมง ขั้นตอนการจัดการกิจกรรมในแต่ละแผนการจัดการกิจกรรมแบ่งเป็น 5 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 สร้างแรงจูงใจในการเรียน ชั้นที่ 2 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ชั้นที่ 3 ประสานพลังฝึกคิด ชั้นที่ 4 ผลิตผลงานนำเสนอ และ ชั้นที่ 5 สรุปประเมินสู่การประยุกต์ใช้ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนการประเมินทักษะชีวิตของกลุ่มทดลองหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนการประเมินทักษะชีวิตหลังการใช้หลักสูตรของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพัฒนาการของพฤติกรรมทักษะชีวิตของกลุ่มทดลองจากการประเมิน 4 ครั้ง ในระหว่างการจัดการกิจกรรมตามหลักสูตรพบว่า มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกระยะ ผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตร พบว่า หลักสูตรมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

นภารัตน์ กรรณรัตน์สูตร (2561) การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชนในโรงเรียน: กรณีศึกษาการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เรื่องการค้ามนุษย์ ผู้วิจัยค้นพบปัญหาและอุปสรรคใน

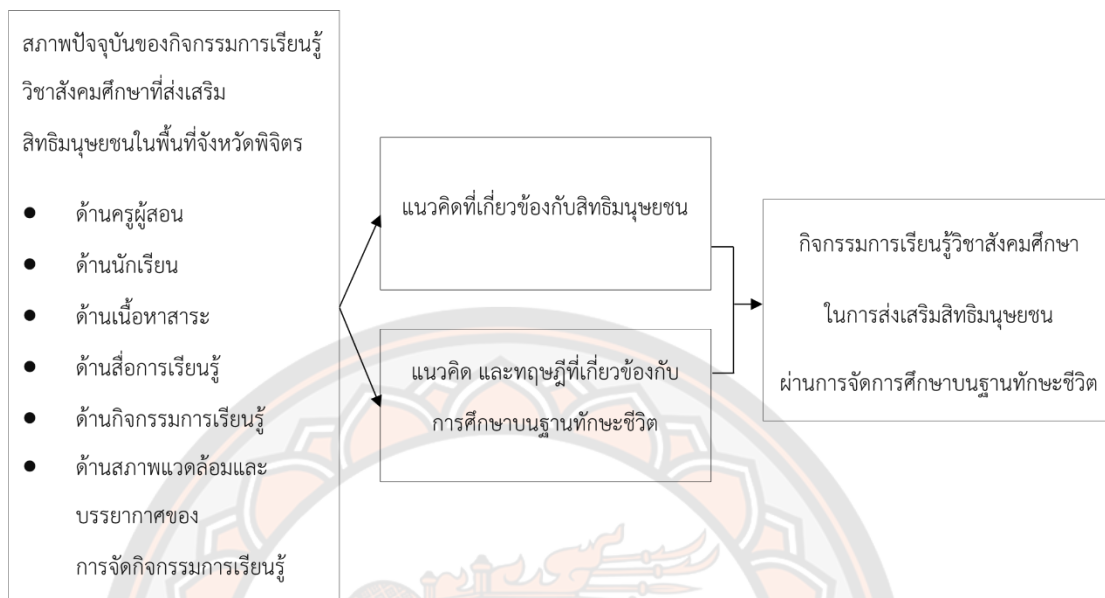
การออกแบบเนื้อหาและสื่อการเรียนการสอนเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ในเด็กต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสาคร ดังเช่น ข้อจำกัดด้านเวลาในการสอนของคุณครู ข้อจำกัดด้านภาษาของเด็กนักเรียนต่างด้าว และความซับซ้อนของเนื้อหาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยแสดงผลให้เห็นว่า คุณครูต้องการคู่มือว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ เพื่อใช้ในการสอนเด็กนักเรียนต่างด้าวระดับประถมศึกษาของท่าน เพื่อให้แน่ใจว่าเด็กนักเรียนเหล่านี้จะตระหนักรู้ถึงลักษณะการค้ามนุษย์และเรียนรู้วิธีการหลีกเลี่ยงตัวเองจากการเป็นเหยื่อได้ เนื้อหาหลักของบทเรียนจึงต้องประกอบด้วยคำอธิบายขององค์ประกอบการค้ามนุษย์ และการยกตัวอย่างการค้ามนุษย์จากประสบการณ์จริงของเหยื่อค้ามนุษย์ ซึ่งบทเรียนเหล่านี้จะใช้สื่อการสอนที่สามารถกระตุ้นความสนใจของเด็กนักเรียนต่างด้าวได้ ผู้วิจัยจึงเรียนรู้จากเด็กนักเรียนต่างด้าวกลุ่มนี้ว่า การผลิตหนังสือนิทานที่มีสีสันสดใส เนื้อหาที่เข้าใจง่าย และหลากหลายภาษา การผลิตเพลงที่สามารถร้อง และเต้นตามได้ง่าย และการผลิตการ์ตูนภาพต่าง ๆ เพื่อให้เด็กนักเรียนเรียนรู้อาชีพเพิ่มเติม จะช่วยให้เด็กนักเรียนให้ความสนใจที่จะเรียนรู้บทเรียนเหล่านี้ได้อย่างตั้งใจมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยคาดหวังว่ากระทรวงศึกษาธิการจะพิจารณาส่งเสริมให้มีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในวิชาพื้นฐานต่าง ๆ ตามคู่มือว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์นี้ เพื่อสร้างความตระหนักและรู้เท่าทันต่อลักษณะการค้ามนุษย์ให้แก่เด็กนักเรียน และไม่ทำตนเป็นผู้ค้ามนุษย์ต่อไป

Özensoy, A. (2019) ทำการวิจัยการใช้ภาพยนตร์ในการสอนสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยจุดมุ่งหมายของการศึกษานี้คือการพิจารณาว่าภาพยนตร์จากภาพยนตร์มีส่วนช่วยในการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยของนักเรียนอย่างไรในภาคเรียนฤดูใบไม้ร่วงปีการศึกษา 2560-2561 การวิจัยเป็นแบบจำลองตามรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการจากวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยดำเนินการเป็นเวลา 13 สัปดาห์ในมหาวิทยาลัยของรัฐในตุรกี ในหลักสูตรสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย มีการดู ติความ และประเมินภาพยนตร์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน 13 เรื่อง แบบฟอร์มสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างใช้กับนักเรียน 13 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่าในภาพยนตร์ทั่วไปมีประโยชน์ในการสอนประเด็นสิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตย ด้วยวิธีนี้จึงพบว่าสามารถเรียนรู้ได้ทั้งวิชาความรู้ความเข้าใจและอารมณ์ สรุปได้ว่าภาพยนตร์สามารถนำมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพในการสอนที่ทรงคุณค่าและควรใช้ภาพยนตร์ตามเหตุการณ์จริง

Obiagu, A. (2020) ทำการวิจัยการสอนเพื่อสิทธิมนุษยชนในไนจีเรีย ผลการวิจัยพบว่าครูไม่มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชน การขาดความตระหนักในการสอนสิทธิมนุษยชน ความไม่เต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหว และมีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อยกับการสอนแบบมีส่วนร่วม การศึกษาเป็นแบบอนุรักษ์นิยม ค่านิยมแบบปิดที่ยึดแน่น หลักสูตรที่เน้นชาตินิยมที่เข้มแข็ง และโครงสร้างโรงเรียนแบบเผด็จการ ต้องมีการเปลี่ยนโปรแกรมการศึกษาสังคมศึกษาและนโยบายเพื่อให้เกิดความยุติธรรมทางสังคมและสิทธิมนุษยชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร และเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยแบ่งผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1. นักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสากเหล็กวิทยา จังหวัดพิจิตร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 68 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection)

เกณฑ์การเลือก โดยกำหนดเป็นเกณฑ์ว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ความรู้ความเข้าใจ และสามารถให้ข้อมูลในเรื่องนั้น ๆ ได้ลึกซึ้ง โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลที่เป็นนักเรียน ผู้วิจัยมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

- 1) เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยเลือกไว้

ข้างต้น

- 2) เป็นนักเรียนที่ได้เรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน

2. ครูผู้สอน วิชาสังคมศึกษา ในโรงเรียนพิจิตรพิทยาคม โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม และโรงเรียนสาทเหล็กวิทยา จำนวนโรงเรียนละ 2 คน รวมเป็น 6 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection)

เกณฑ์การเลือก โดยกำหนดเป็นเกณฑ์ว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ความรู้ความเข้าใจ และสามารถให้ข้อมูลในเรื่องนั้น ๆ ได้ลึกซึ้ง โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลที่เป็นครูผู้สอน ผู้วิจัยมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

- 1) เป็นครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ที่อยู่ในสหวิทยาเขตพิจิตร จังหวัดพิจิตร
- 2) เป็นครูผู้สอนผู้มีความรู้ความสามารถในด้านการสอนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน

กลุ่มที่ 2 พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

นักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาทเหล็กวิทยา จังหวัดพิจิตร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 24 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection)

เกณฑ์การเลือก โดยกำหนดเป็นเกณฑ์ว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ความรู้ความเข้าใจ และสามารถให้ข้อมูลในเรื่องนั้น ๆ ได้ลึกซึ้ง โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลที่เป็นนักเรียน ผู้วิจัยมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

- 1) เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาทเหล็กวิทยา จังหวัดพิจิตร
- 2) เป็นนักเรียนที่ได้เรียนวิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน
- 3) เป็นนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แนวทางการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ผู้วิจัยสังเกตอยู่รอบนอก โดยสังเกตพฤติกรรมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้ให้ข้อมูลหลักและบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เป็นภาพรวม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและ

ครบถ้วน ซึ่งการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยจะดำเนินการเป็นไปตามขอบเขตในแต่ละด้านของสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านครูผู้สอน
- 2) ด้านนักเรียน
- 3) ด้านเนื้อหาสาระ
- 4) ด้านสื่อการเรียนรู้
- 5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้
- 6) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้แนวคำถามในการสนทนากลุ่มแบบไม่มีโครงสร้างที่เป็นการสนทนาแบบไม่เคร่งครัด เพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาทรวิทยาคาร จังหวัดพิจิตร มีอิสระในการตอบคำถาม โดยผู้วิจัยจะมีการตั้งคำถามหลักเอาไว้ โดยมีขอบเขตที่ครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านครูผู้สอน
- 2) ด้านนักเรียน
- 3) ด้านเนื้อหาสาระ
- 4) ด้านสื่อการเรียนรู้
- 5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้
- 6) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แต่ในการสนทนาจะไม่เรียงคำถามหรือในบางครั้งก็ถามนอกเหนือจากคำถามที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ระหว่างการสนทนา แต่ก็จะไม่เกินขอบเขตความต้องการในการศึกษาวิจัย ซึ่งแบบที่สร้างขึ้นจะมีความแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมในแต่ละกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3. แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการใช้แนวคำถามเป็นการสัมภาษณ์โดยตรงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ในโรงเรียนพิจิตรพิทยาคม โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม และโรงเรียนสาทรวิทยาคาร โดยกำหนดเป็นแนวคำถามปลายเปิด ซึ่งได้มาจากการทบทวนเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีขอบเขตที่ครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านครูผู้สอน
- 2) ด้านนักเรียน
- 3) ด้านเนื้อหาสาระ
- 4) ด้านสื่อการเรียนรู้
- 5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

6) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มที่ 2 พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่าน การจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัด พิจิตร ผู้วิจัยกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แนวทางการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ผู้วิจัย สังเกตอยู่รอบนอก โดยสังเกตพฤติกรรมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำกิจกรรม การเรียนรู้จากผู้ให้ข้อมูลหลักและบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เป็นภาพรวม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและ ครบถ้วน ซึ่งการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยจะดำเนินการเป็นไปตามขอบเขตในแต่ละด้านของสภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านครูผู้สอน
- 2) ด้านนักเรียน
- 3) ด้านเนื้อหาสาระ
- 4) ด้านสื่อการเรียนรู้
- 5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้
- 6) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. แนวทางการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยเข้าไป มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลความรู้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ตลอดจนสังเกตพฤติกรรมกรรมการเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้และสังเกตการณ์ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยกันกับบุคคลหรือกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยจะดำเนินการเป็นไปตามขอบเขตในแต่ละด้านของสภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านครูผู้สอน
- 2) ด้านนักเรียน
- 3) ด้านเนื้อหาสาระ
- 4) ด้านสื่อการเรียนรู้
- 5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้
- 6) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม แบบไม่มีโครงสร้างที่เป็นการสนทนาแบบไม่เคร่งครัด เพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาทรวิทยานุกูล จังหวัดพิจิตร มีอิสระในการตอบคำถาม โดย ผู้วิจัยจะมีการตั้งคำถามหลักเอาไว้ โดยมีขอบเขตที่ครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านครูผู้สอน

- 2) ด้านนักเรียน
- 3) ด้านเนื้อหาสาระ
- 4) ด้านสื่อการเรียนรู้
- 5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้
- 6) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แต่ในการสนทนาจะไม่เรียงคำถามหรือในบางครั้งก็ถามนอกเหนือจากคำถามที่ได้ตั้งไว้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ระหว่างการสนทนา แต่ก็จะไม่เกินขอบเขตความต้องการในการศึกษาวิจัย ซึ่งแบบที่สร้างขึ้นจะมีความแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมในแต่ละกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนามาจากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร โดยจัดกิจกรรมกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาทรวิทยาคม จังหวัดพิจิตร จำนวน 6 ชั่วโมง

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ชั้นศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยทำการทบทวนวรรณกรรม โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร โดยแบ่งออก 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านครูผู้สอน
- 2) ด้านนักเรียน
- 3) ด้านเนื้อหาสาระ
- 4) ด้านสื่อการเรียนรู้
- 5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้
- 6) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 ผู้วิจัยทำการสร้างแนวคำถามการสัมภาษณ์ ซึ่งแนวคำถามที่จะทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจะมีความแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสม ทั้งนี้ แนวคำถามการสัมภาษณ์จะประกอบได้ด้วย 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านครูผู้สอน

- 2) ด้านนักเรียน
- 3) ด้านเนื้อหาสาระ
- 4) ด้านสื่อการเรียนรู้
- 5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้
- 6) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.3 ผู้วิจัยลงพื้นที่ เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) รายบุคคลกับครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร่วมกับการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม ทั้งนี้ แนวคำถามการสัมภาษณ์ เป็นคำถามที่ครอบคลุมทั้ง 6 ด้านที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ก่อนทำการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการขออนุญาต บันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูล เมื่อได้รับการยินยอมจึงเริ่มการสัมภาษณ์ และในระหว่างการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะใช้การสังเกตการณ์ร่วมด้วย

1.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลและการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ และสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

1.5 ข้อมูลสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ที่ได้จากการวิเคราะห์ตามขั้นตอนกระบวนการที่ได้กล่าวมาในข้างต้น จะนำไปใช้สร้างเป็นกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

2. ขั้นตอนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เตรียมการก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

- 1) ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร
- 2) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ความต้องการและปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร
- 3) ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีความสอดคล้องกับความต้องการและปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

ระยะที่ 2 ขั้นตอนการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้

1) ผู้วิจัยนำผลการวิจัยที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง พัฒนาสู่กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

2) ผู้วิจัยนำกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมกับกลุ่มนักเรียนที่เลือกไว้

3) เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการดำเนินการวิจัยทั้งหมดเรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยในรูปแบบของการบรรยายเชิงพรรณนาข้อมูลเพื่อนำเสนอต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่ได้ไปใช้ในการเก็บข้อมูลสนาม โดยดำเนินการยึดตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ชั้นศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

1.1 แนะนำตัวอย่างเป็นทางการกับผู้อำนวยการโรงเรียน โดยทำการชี้แจงถึงเรื่องที่ศึกษาวัตถุประสงค์การวิจัย กระบวนการดำเนินการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย โดยแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 1 ฉบับ ทั้งนี้ ผู้อำนวยการได้แนะนำให้ผู้รู้จักกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.2 แนะนำตัวอย่างไม่เป็นทางการกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ และเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลไว้วางใจ เต็มใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยดังกล่าว ก่อนทำการชี้แจงรายละเอียดเบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัย ได้แก่ ชื่อเรื่อง วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูล (Key Informant) เป็นรายบุคคลกับครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา และสนทนากลุ่มกับนักเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ตามวันเวลาและสถานที่ที่ได้นัดหมาย ในประเด็นคำถามที่เตรียมไว้ล่วงหน้าครอบคลุม 6 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่

- 1) ด้านครูผู้สอน
- 2) ด้านนักเรียน
- 3) ด้านเนื้อหาสาระ
- 4) ด้านสื่อการเรียนรู้

5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

6) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ทั้งนี้ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการขออนุญาตบันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูล เมื่อได้รับการยินยอมจึงเริ่มการสัมภาษณ์ และในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะใช้การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมอยู่ด้วย สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม โรงเรียนสหราษฎร์พิทยาคม จะดำเนินการสัมภาษณ์ผ่านแอปพลิเคชัน Google meet เนื่องจากอยู่ในช่วงการแพร่ระบาดของ Covid-19 โรงเรียนที่กล่าวไปข้างต้นได้จัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์

1.4 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร เพื่อใช้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในงานวิจัยนี้ต่อไป

2. ขั้นการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

2.1 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มกับนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น จำนวน 24 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง ตามวันเวลาและสถานที่ที่ได้นัดหมาย ในประเด็นคำถามที่เตรียมไว้ล่วงหน้าครอบคลุม 6 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่

1) ด้านครูผู้สอน

2) ด้านนักเรียน

3) ด้านเนื้อหาสาระ

4) ด้านสื่อการเรียนรู้

5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

6) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ทั้งนี้ ก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการขออนุญาตบันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูล เมื่อได้รับการยินยอมจึงเริ่มการสัมภาษณ์ และในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมอยู่ด้วย

2.2 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์การพัฒนาการเรียนรู้อาจารย์สังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร เพื่อใช้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในงานวิจัยนี้ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยในครั้งนี้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากการสังเกต สัมภาษณ์ สทนากลุ่ม และจดบันทึก จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนได้ดังนี้

1. การถอดเทปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อย่างละเอียด
2. การจัดเตรียมข้อมูล (Data Management) การจดบันทึกข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำข้อมูลเหล่านั้นมาช่วยในการวิเคราะห์ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม ของผู้ให้ข้อมูล การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม มาจัดระบบ ถอดเทปบันทึกเสียง และจัดพิมพ์ข้อมูล
3. การให้รหัส (Coding) โดยการใช้คำหลักซึ่งอาจมีลักษณะเป็นวลีหรือข้อความหนึ่งมาแทน ข้อมูลที่บันทึกไว้ในบันทึกภาคสนามที่ผู้วิจัยทำการอ่านข้อมูลการสัมภาษณ์ มาจัดหมวดหมู่ข้อมูล (Categoring) หรือการทำดัชนีข้อมูล (Indexing) โดยการเลือกคำบางคำมาใช้เพื่อจัดหมวดหมู่ข้อมูล โดยดัชนีข้อมูลนี้อาจเป็นคำ (Words) เป็นประโยค (Sentences) เป็นแนวคิด (Concept)
4. การทำข้อสรุปชั่วคราวและการตัดทอนข้อมูล (Memoing Data Reduction) การลงเขียนข้อสรุปแต่ละเรื่อง เพื่อลดขนาดข้อมูลและช่วยกำจัดข้อมูลที่ไม่ต้องการออกไปได้ ทำให้ข้อมูลในส่วนที่เป็นบันทึกละเอียดที่มีอยู่มากนั้นถูกลดทอนหรือตัดทิ้งไปจนเหลือเฉพาะประเด็นหลัก ๆ ทำให้ข้อมูลมีความกระชับชัดเจนมากขึ้น
5. การเสนอข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์และการนำเสนอ (Displaying Data for Analysis) เป็นการนำข้อสรุปย่อย ๆ มาเชื่อมโยงกัน เพื่อหาข้อสรุปซึ่งจะตอบปัญหาการวิจัย
6. สรุปข้อเท็จจริงและการนำเสนอ (Verifying Conclusions and Presentation) ได้แก่ การเชื่อมโยงแนวคิด ทฤษฎี กับสิ่งที่ค้นพบความสำเร็จของการสร้างบทสรุปและทำเป็นรายงานเผยแพร่ต่อไป

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

สำหรับการตรวจสอบการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ด้วยการตรวจสอบการดำเนินการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ (Peer Debriefing) โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ว่ามีความครอบคลุมทั้ง 6 ประเด็นที่สนใจศึกษา ทั้งนี้ การตรวจสอบความสอดคล้องในการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่นั้น ผู้วิจัยเห็นว่าการได้สัมภาษณ์ครูและนักเรียนด้วยคำถามที่คล้ายคลึงกัน มีคำตอบเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ การตีความข้อมูลนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระวิเคราะห์ร่วมกับผู้วิจัย เพื่อ

แลกเปลี่ยนการสร้างประเด็นเพื่อตอบคำถามการวิจัยในครั้งนี้ ส่วนการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมจะทำการตรวจสอบโดยพิจารณาวิธีการสังเกตที่ใช้ว่าได้ข้อมูลที่ถูกต้อง และมีความครบถ้วนมากน้อยเพียงใด มีความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และสามารถนำไปสู่การตอบคำถามการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร และเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ซึ่งผู้วิจัยจะรายงานผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านครูผู้สอน
- 2) ด้านนักเรียน
- 3) ด้านเนื้อหาสาระ
- 4) ด้านสื่อการเรียนรู้
- 5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้
- 6) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ด้านครูผู้สอน

ครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนมากนัก มีการจำกัดขอบเขตในการแสดงออกของนักเรียน

...ครูบางท่านจำกัดขอบของเด็ก ถ้าเด็กเกินไปมากกว่านั้นก็จะบอกว่าเด็กไม่ดี ทำไม่ถึงเป็นคนแบบนี้

(ครูผู้สอน 6 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2565)

... อย่างในคาบจะให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น พอแสดงความคิดเห็น
มาไม่ตรงกับใจครู หนูก็โดนหักคะแนน

(นักเรียนกลุ่ม 2 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2565)

1.2 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิ มนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ด้านนักเรียน

นักเรียนไม่สามารถนำความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

นักเรียนไม่สามารถนำความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้
ขาดความรู้ความเข้าใจและความสนใจในสิทธิมนุษยชน มีมุมมองต่อสิทธิมนุษยชนว่าเป็นเรื่องไกลตัว
ไม่มีผลกระทบต่อตนเองและสังคม

...นักเรียนรู้ เข้าใจ แต่เหมือนว่าจะเอาไปปฏิบัติจริงได้ยาก พออยู่ในชีวิต
จริงก็ลืม และมองข้ามเรื่องนี้ไป

(ครูผู้สอน 4 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2565)

...ความเข้าใจในเนื้อหา บางทีนักเรียนก็ไม่ได้สนใจ เช่น เรื่ององค์กรต่าง ๆ
เขาก็ไม่สนใจว่าองค์กรเหล่านั้นมันคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรเกี่ยวกับเขา
หรือแม้แต่กฎหมาย เพราะเรื่องสิทธิมนุษยชนจะมีเรื่องกฎหมายเข้ามา
เกี่ยวข้อง กฎหมายเด็ก กฎหมายสตรี การล่วงละเมิดทางเพศ เขาจะไม่ค่อยใส่
ใจอะไร คำก็อ้อ อันนี้มันผิด แต่ไม่รู้มันผิดอย่างไร ไม่ได้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง

(ครูผู้สอน 5 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2565)

...เราถามว่ารู้จักเรื่องสิทธิมนุษยชนมั๊ยเขาก็รู้ว่ามันเป็นสิทธิที่เราพึงจะได้รับ
แต่คำพูดที่เขาพูดมามันเป็นการท่อง แต่ถามว่าเขาเข้าใจมันจริง ๆ หรือไม่
เด็กไม่ได้เข้าใจจริง ๆ อยากให้เด็กปฏิบัติได้ เสนอแนวทางได้

(ครูผู้สอน 6 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2565)

1.3 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ด้านเนื้อหาสาระ

เนื้อหาที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน

ความหมาย ความสำคัญ แนวคิด และหลักการของสิทธิมนุษยชน บทบาทขององค์กรระหว่างประเทศในเวทีโลกที่มีผลต่อประเทศไทย สาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศ

...ช่วงแรกตอนที่เริ่มสอนเรื่องของสิทธิมนุษยชน จะให้นักเรียนทำความเข้าใจว่าสิทธิมนุษยชนคืออะไร ให้นักเรียนเห็นภาพว่าแท้จริงแล้วความหมายของสิทธิมนุษยชนคืออะไร ที่มาของสิทธิมนุษยชนมันเกิดขึ้นในช่วงไหน มีสาระสำคัญที่สุดคือปฏิญญาสากล ตอนท้ายจะเป็นเรื่ององค์กรที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่เป็นของนานาชาติ และของประเทศไทย มีองค์กรไหนที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่ สุดท้ายจริง ๆ คือ เรื่องสิทธิมนุษยชนที่อยู่ในรัฐธรรมนูญไทย มันมีข้อไหนในรัฐธรรมนูญ ที่พูดถึงเรื่องสิทธิมนุษยชน

(ครูผู้สอน 1 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2565)

....ความหมาย ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน องค์กรที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ปัญหาของสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ปัญหาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิเด็ก ละเมิดสิทธิสตรี ละเมิดสิทธิแรงงานต่าง ๆ คิดว่ามันโอเคประมาณหนึ่งแล้วนะ เพราะว่ามันก็เป็นเรื่องรอบตัวเรา อาจจะต้องยกตัวอย่างองค์กรที่เกี่ยวข้องมาหลาย ๆ องค์กร หนังสือบางเล่มจะยกตัวอย่างแค่องค์กรเดียวก็ต้องหาเพิ่มเติม

(ครูผู้สอน 2 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2565)

...หลักสิทธิมนุษยชนโดยพื้นฐาน หลักปฏิญญาสากล องค์กรที่เกี่ยวกับด้านสิทธิมนุษยชน เช่น Unicef, Amnesty เป็นต้น

(ครูผู้สอน 5 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2565)

1.4 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ด้านสื่อการเรียนรู้

ใช้ใบงานและสื่อเทคโนโลยีพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นใบงาน สื่อวิดีโอที่เกี่ยวข้อง ประกอบการใช้โปรแกรม Powerpoint ในการนำเสนอข้อมูลหรือเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการสอน ประกอบกับการใช้หนังสือแบบเรียน

...ปกติจะใช้ Youtube ขององค์กรสิทธิมนุษยชนที่เราทำเรื่องสิทธิมนุษยชนไว้โดยเฉพาะ ใช้ Youtube ตัวนี้เป็นสื่อให้นักเรียนดู แล้วก็หลัก ๆ ที่ใช้ก็จะเป็น Powerpoint ที่สร้างขึ้นมา เพื่อให้นักเรียนเข้าใจได้ง่าย ๆ บางทีดู Facebook รูปภาพข่าวเห็นก็จะ save เก็บไว้ แล้วก็เอาไปใส่ Powerpoint เพิ่มเติม

(ครูผู้สอน 1 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2565)

...ใช้ Powerpoint ยกตัวอย่างข่าว เพราะว่า เรื่องสิทธิมนุษยชนมันเป็นเรื่องรอบตัว สามารถยกตัวอย่างข่าวสารต่าง ๆ ได้ นักเรียนก็จะร่วมตอบคำถามเพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว

(ครูผู้สอน 2 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2565)

...เปิดวิดีโอ ให้นักเรียนได้ดูแล้วก็จะช่วยกันวิเคราะห์เนื้อหาว่าเป็นอย่างไร

(ครูผู้สอน 3 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2565)

...มีใบงานและแบบฝึกหัดให้ทำ เปิดวิดีโอจาก Youtube ให้ศึกษา

(นักเรียนกลุ่ม 1 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2565)

...มีใบงาน วิดีโอ ทวี Powerpoint หนังสือ แบบฝึกหัด พวกนี้ในทุกหน่วยที่เรียน

(นักเรียนกลุ่ม 2 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2565)

1.5 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

การสอนเน้นการบรรยายเป็นหลัก

...บรรยายเรื่องหลักสิทธิมนุษยชน เขียนสรุปความรู้ที่ได้รับเป็น Mind mapping

(นักเรียนกลุ่ม 1 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2565)

...ครูมีการบรรยายประกอบกับใช้หนังสือกับ Power point บางทีก็เปิดวิดีโอให้ดูบ้าง

(นักเรียนกลุ่ม 2 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2565)

การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำแบบทดสอบท้ายบท แบบทดสอบกลางภาคและปลายภาค การทำชิ้นงาน

...เก็บคะแนนจากชิ้นงาน ทำโปสเตอร์รณรงค์เรื่องสิทธิมนุษยชน นักเรียนสนใจที่จะรณรงค์อะไรที่เขามองเห็น ที่เขาอยากให้ความเท่าเทียมเกิดขึ้น จะประเมินจากความคิดสร้างสรรค์ และเนื้อหาสาระที่ตรงกับการรณรงค์ หนักเบา ก็แล้วแต่วิธีการสื่อสารที่นักเรียน อันนี้คือการประเมินชิ้นงาน ส่วนอีกอันหนึ่งคือ การสอบกลางภาค ก็จะตัดหน่วยนี้ สิทธิมนุษยชนก็ข้อ หลัก ๆ ก็จะมีสองอย่างคือชิ้นงานกับการสอบ

(ครูผู้สอน 1 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2565)

...สอบเก็บคะแนนท้ายบทเรียน วัดผลจากชิ้นงาน ใบงาน ชิ้นงานโดยการถ่ายวิดีโอแล้วก็ให้คะแนนในส่วนตรงนี้ นักเรียนจะได้เข้าใจมากขึ้นมากกว่าจดแล้วอาจจะลอกเพื่อนได้ ถ้าเกิดถ่ายวิดีโอจะลอกกันไม่ได้และมีส่วนร่วมกันมากขึ้น ได้หลาย ๆ ทักษะ หรือบางครั้งวัดผลอย่างไม่เป็นทางการก็จะสอบถามในคาบเรียน

(ครูผู้สอน 2 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2565)

...กิจกรรมกลุ่มก็จะมีแบบประเมินต่าง ๆ แบบทดสอบ ทั้งปรนัยและ
อัตนัย สะท้อนเจตคติความเชื่อในเรื่องนี้

(ครูผู้สอน 4 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2565)

...สอบเก็บคะแนนท้ายหน่วย มีพฤติกรรมตัวอย่างมาแล้วให้นักเรียนตอบ
ปัญหามาสั้น ๆ ก็ดูเขาเข้าใจมีเวลาจบเรื่องนี้ เราจะมีคำถามเล็ก ๆ น้อย ๆ
ปลายเปิด

(ครูผู้สอน 5 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2565)

1.6 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิ มนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้

...ร้อน ่วงง เจ็บมือจากการเขียนเยอะเกินไป ครูสอนค่อนข้างน่าเบื่อและ
พูดจาไม่ค่อยสุภาพกับนักเรียน

(นักเรียนกลุ่ม 1 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2565)

...ฟังบรรยายและเขียนตามนานเกินไป ทำให้ง่วงและเรียนไม่รู้เรื่อง
บางครั้งในคาบเรียนครูใช้คำพูดที่ไม่เหมาะสม

(นักเรียนกลุ่ม 2 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2565)

สถานการณ์ในปัจจุบันของประเทศไทยที่มีปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน

...หลักการความเป็นจริง ทฤษฎีที่เราสอนกับความเป็นจริงในสังคมมัน
ย้อนแย้งกัน นี่แหละคือปัญหา เราเป็นครูเราต้องพูดให้ชัดกับนักเรียนว่านี่คือ
ทฤษฎีและความเป็นจริง ทฤษฎีที่มันควรจะเป็นแต่ความเป็นจริงไม่ได้เป็นอย่าง
ทฤษฎี ทฤษฎีไม่ได้ผิด แต่ที่มันผิดคือการบริหารจัดการอย่างทุกวันที่เป็นอยู่
อย่างที่เราเห็น เราเป็นครูต้องพูดให้ชัด

(ครูผู้สอน 1 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2565)

...ความเข้าใจในปัจจุบันกับเนื้อหาในบทเรียนค่อนข้างไปคนละทางกัน

(นักเรียนกลุ่ม 2 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2565)

ภาพ 2 สัมภาษณ์ครูผู้สอน

ตาราง 2 สรุปการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

ประเด็นที่เกี่ยวข้อง	สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้
1. ด้านครูผู้สอน	ครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชน
2. ด้านนักเรียน	นักเรียนไม่สามารถนำความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้
3. ด้านเนื้อหาสาระ	เนื้อหาที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ หลักการของสิทธิมนุษยชน องค์กระระหว่างประเทศ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศ
4. ด้านสื่อการเรียนรู้	ใช้ใบงานและสื่อเทคโนโลยีพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
5. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	1. การสอนเน้นการบรรยายเป็นหลัก 2. การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำแบบทดสอบและชิ้นงาน
6. ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	1. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ 2. สถานการณ์ในปัจจุบันของประเทศไทยที่มีปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นถึงสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ดังนี้ ด้านครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนมากนัก ด้านนักเรียนไม่สามารถนำความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ด้านเนื้อหาสาระในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนจะเกี่ยวข้องกับความหมาย ความสำคัญ แนวคิด และหลักการของสิทธิมนุษยชน บทบาทขององค์กรระหว่างประเทศในเวทีโลกที่มีผลต่อประเทศไทย สาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศ ด้านสื่อการเรียนรู้จะเป็นใบงาน สื่อวีดิโอที่เกี่ยวข้อง ประกอบการใช้โปรแกรม PowerPoint ในการนำเสนอข้อมูลหรือเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการสอน ประกอบกับการใช้หนังสือแบบเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้จะเน้นการบรรยายเป็นหลัก และมีการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำแบบทดสอบท้ายหน่วยการเรียนรู้ แบบทดสอบกลางภาคและปลายภาค การทำชิ้นงาน ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้และสถานการณ์ในปัจจุบันของประเทศไทยที่มีปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ตาราง 3 แนวทางการแก้ปัญหากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนจากสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้	แนวทางการแก้ปัญหากิจกรรมการเรียนรู้
ครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชน	ครูต้องความรู้ เคารพ และปกป้องสิทธิเด็กและสิทธิมนุษยชน
นักเรียนไม่สามารถนำความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้	การจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต
เนื้อหาที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ได้แก่ หลักการของสิทธิมนุษยชน องค์กรระหว่างประเทศ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศ	ไม่เน้นเนื้อหาสาระ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเคารพสิทธิมนุษยชน
ใช้ใบงานและสื่อเทคโนโลยีพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	ใช้สื่อที่หลากหลายประกอบการทำกิจกรรม

สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้	แนวทางการแก้ปัญหากิจกรรมการเรียนรู้
1. การสอนเน้นการบรรยายเป็นหลัก	การจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต
2. การวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำแบบทดสอบและชิ้นงาน	
1. สภาพแวดล้อมและบรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้จัดบรรยากาศให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน
2. สถานการณ์ในปัจจุบันของประเทศไทยที่มีปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน	

2. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัยได้สรุปผลพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านครูผู้สอน
- 2) ด้านนักเรียน
- 3) ด้านเนื้อหาสาระ
- 4) ด้านสื่อการเรียนรู้
- 5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้
- 6) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ด้านครูผู้สอน

ครูผู้สอนให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชน

...ระหว่างทำกิจกรรมครูแสดงให้เห็นว่าครูกับเราเป็นมนุษย์เท่ากัน มีศักดิ์ศรีเท่ากัน

(นักเรียนกลุ่ม 1 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2565)

...ครูไม่เคยพูดคำที่ไม่เหมาะสมหรือกระทำสิ่งที่เป็นการละเมิดนักเรียนเลย
รู้สึกปลอดภัยในห้องเรียน

(นักเรียนกลุ่ม 2 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2565)

ภาพ 3 นักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่าน
การจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัด
พิจิตร ด้านนักเรียน

นักเรียนสนใจในเรื่องสิทธิมนุษยชน

นักเรียนสนใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อตนเอง
และสังคม สามารถปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้จริง

...เป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ ได้รับความรู้หลายอย่าง ได้รู้มากกว่าสิทธิ
มนุษยชนขั้นพื้นฐาน ได้เข้าใจถึงความแตกต่าง สามารถนำมาปรับใช้
ในชีวิตประจำวันได้

(นักเรียนกลุ่ม 1 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2565)

...ทำให้เราได้ทบทวนตัวเองว่าเคยละเมิดสิทธิมนุษยชนคนอื่นหรือไม่
แล้วเราเคยถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนไหม ก็เห็นว่าเคยทั้งละเมิดคนอื่นและถูก
คนอื่นละเมิด มองย้อนไปก็คิดว่าไม่ควรจะทำอย่างนั้น และในอนาคตก็จะไม่ทำ

(นักเรียนกลุ่ม 2 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2565)

ภาพ 4 นักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

2.3 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่าน
การจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัด
พิจิตร ด้านเนื้อหาสาระ

เนื้อหาในกิจกรรมการเรียนรู้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน

...เนื้อหาในกิจกรรมแต่ละครั้งไม่มากเกินไป ไม่ได้เอาเป็นเอาตายกับ
ความหมาย ความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ได้เห็นสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิ
มนุษยชนที่หลากหลายมาก ๆ ไม่ใช่แค่เรื่องสีผิว เรื่องชายหญิง

(นักเรียนกลุ่ม 1 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2565)

...เป็นเรื่องที่เราต้องรู้จริง ๆ ถ้ายังมีชีวิตอยู่บนโลกใบนี้ ซึ่งถือว่าเนื้อหานั้น
สำคัญต่อเรา

(นักเรียนกลุ่ม 2 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2565)

2.4 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่าน
การจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัด
พิจิตร ด้านสื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้หลากหลายน่าสนใจ

...แต่ละกิจกรรมมีสื่อหลากหลาย ตอนที่ให้ดูวิดีโอก็ตัดต่อประเด็นสำคัญมาแล้ว ไม่น่าเบื่อ ไม่นานเกินไป

(นักเรียนกลุ่ม 1 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2565)

...บาง application เพิ่งเคยใช้ รวดเร็ว ใช้ระดมความคิดได้ดี

(นักเรียนกลุ่ม 2 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2565)

ภาพ 5 นักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

2.5 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ Youth for Human Rights

เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แบ่งออกเป็น 6 กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ระยะเวลา กิจกรรมการเรียนรู้ละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 6 ชั่วโมง ประกอบด้วย

- 1) กิจกรรม What are Human Rights?
- 2) กิจกรรมความแตกต่าง
- 3) กิจกรรมความเสมอภาค
- 4) กิจกรรมผู้ละเมิด

5) กิจกรรม Human Rights for School

6) Human Rights for All

โดยเป็นกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้

...มีความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนมากขึ้น ได้แสดงความคิดเห็น และกล้าพูดปัญหาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เป็นกิจกรรมที่ให้แสดงความคิด เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

(นักเรียนกลุ่ม 1 (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2565)

...แตกต่างจากที่เคยเรียนในห้องเรียนที่วัดความรู้ให้จำแล้วนำไปสอบ กิจกรรมจะทำความเข้าใจในแต่ละประเด็น

(นักเรียนกลุ่ม 2 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2565)

ภาพ 6 นักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

2.6 ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

นักเรียนสนุกและมีความสุขกับกิจกรรมการเรียนรู้

.....รู้สึกดีมากได้รับความสนุกสนานพร้อมกับความรู้ไปด้วย enjoy มาก ๆ
อยากให้ครูท่านอื่นทำกิจกรรมแบบนี้ รับฟังปัญหาหรือความคิดเห็นของ
นักเรียน

(นักเรียนกลุ่ม 1 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2565)

...สนุกกับกิจกรรมและได้รับความรู้ ได้ใช้กระบวนการคิดและได้แสดง
ความคิดเห็นแบบอิสระ

(นักเรียนกลุ่ม 2 (นามสมมติ), ผู้ให้สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2565)

ภาพ 7 นักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้

ตาราง 4 สรุปผลการพัฒนางิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่าน
การจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัด
พิจิตร

ประเด็นที่เกี่ยวข้อง	ผลการพัฒนางิจกรรมการเรียนรู้
1. ด้านครูผู้สอน	ครูผู้สอนให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชน
2. ด้านนักเรียน	สิทธิมนุษยชนว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อตนเองและสังคม สามารถปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้จริง

ประเด็นที่เกี่ยวข้อง	ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้
3. ด้านเนื้อหาสาระ	เนื้อหาในกิจกรรมการเรียนรู้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน
4. ด้านสื่อการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้หลากหลายน่าสนใจ
5. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้
6. ด้านสภาพแวดล้อม และบรรยากาศของ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	นักเรียนสนุกและมีความสุขกับกิจกรรมการเรียนรู้

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นถึงผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ดังนี้ ด้านครูผู้สอนให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชน ด้านนักเรียนให้สนใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อตนเองและสังคม สามารถปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้จริง ด้านเนื้อหาสาระในกิจกรรมการเรียนรู้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ด้านสื่อการเรียนรู้หลากหลายน่าสนใจ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนสนุกและมีความสุขกับกิจกรรมการเรียนรู้

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่องกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร และเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ซึ่งประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร อันจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนได้อย่างเหมาะสม 2) นักเรียนได้ความรู้และประสบการณ์ในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนจากกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต 3) ครูผู้สอนสามารถใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาและวิชาอื่น ๆ ได้ และ 4) สถานศึกษานำผลการศึกษาค้นคว้านี้ไปศึกษาและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 98 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Criterion Based Selection) โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย 1) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสากเหล็กวิทยา จังหวัดพิจิตร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 68 คน 2) ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในโรงเรียนพิจิตรพิทยาคม โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม และโรงเรียนสากเหล็กวิทยา จำนวนโรงเรียนละ 2 คน รวมเป็น 6 คน และกลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสากเหล็กวิทยา จังหวัดพิจิตร ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 24 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) ด้านครูผู้สอน 2) ด้านนักเรียน 3) ด้านเนื้อหาสาระ 4) ด้านสื่อการเรียนรู้ 5) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 6) ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลแบบสามเส้า และวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร พบว่า ด้านครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนมากนัก ด้านนักเรียนไม่สามารถนำความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ด้านเนื้อหาสาระในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนจะเกี่ยวข้องกับ ความหมาย ความสำคัญ แนวคิด และหลักการของสิทธิมนุษยชน บทบาทขององค์กรระหว่างประเทศในเวทีโลกที่มีผลต่อประเทศไทย สาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศ ด้านสื่อการเรียนรู้จะเป็นใบงาน สื่อวีดิโอที่เกี่ยวข้อง ประกอบการใช้โปรแกรม PowerPoint ในการนำเสนอข้อมูลหรือเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการสอน ประกอบกับการใช้หนังสือแบบเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนรู้จะเน้นการบรรยายเป็นหลัก และมีการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำแบบทดสอบท้ายหน่วยการเรียนรู้ แบบทดสอบกลางภาคและปลายภาค การทำชิ้นงาน ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้และสถานการณ์ในปัจจุบันของประเทศไทยที่มีปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน

2. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร พบว่า ด้านครูผู้สอนให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชน ด้านนักเรียนให้สนใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อตนเองและสังคม สามารถปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้จริง ด้านเนื้อหาสาระในกิจกรรมการเรียนรู้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ด้านสื่อการเรียนรู้หลากหลาย น่าสนใจ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ Youth for Human Rights เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แบ่งออกเป็น 6 กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ระยะเวลากิจกรรมการเรียนรู้ละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 6 ชั่วโมง ประกอบด้วย 1) กิจกรรม What are Human Rights? 2) กิจกรรมความแตกต่าง 3) กิจกรรมความเสมอภาค 4) กิจกรรมผู้ละเมิด 5) กิจกรรม Human Rights for School 6) Human Rights for All โดยเป็นกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต ที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนสนุกและมีความสุขกับกิจกรรมการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

1. อภิปรายผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดพิจิตร พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชนมากนัก รวมถึงนักเรียนไม่สามารถนำความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ การสอนเน้นการบรรยายเนื้อหาเกี่ยวกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ประกอบการใช้ใบงานและสื่อเทคโนโลยีพื้นฐาน มีการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการทำแบบทดสอบ อีกทั้งสภาพแวดล้อมและบรรยากาศไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในพื้นที่จังหวัดพิจิตรไม่สามารถที่จะส่งเสริมสิทธิมนุษยชนให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ สอดคล้องกับ ภาวัต ผ่องใส (2560) ที่กล่าวว่า เนื้อหาด้านสิทธิมนุษยชนที่บรรจุอยู่ในแบบเรียน ถูกพัฒนามาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่การบรรจุอย่างเป็นทางการในหลักสูตรการศึกษา พ.ศ. 2544 เนื้อหามีการถ่ายทอดเชิงวิชาการค่อนข้างครบถ้วน ทั้งนี้ความหมายของสิทธิมนุษยชน ประวัติศาสตร์การพัฒนาสิทธิมนุษยชนของโลกและประเทศไทย มีการอธิบายองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องคุ้มครอง กลไก การเรียกร้องสิทธิ บทบาท และหน้าที่ของรัฐและประชาชนในการร่วมกันปกป้องสิทธิมนุษยชน อย่างไรก็ตามเนื้อหาสิทธิมนุษยชนยังถูกอธิบายในลักษณะเชิงวิชาการมากกว่า การอธิบายในลักษณะการสร้างตระหนักรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน จึงยังไม่สามารถจุดประกายความสนใจเรื่องสิทธิมนุษยชนให้เกิดการศึกษาต่อยอด เนื่องจากขาดการยกตัวอย่างความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตประจำวัน กับบริบทที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน การสร้างตระหนักรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน มักเริ่มต้นจากรื่องราวของโศกนาฏกรรมความสะเทือนใจเกี่ยวกับความรุนแรงและความยากแค้นลำบากของเพื่อนมนุษย์ การยกตัวอย่างปัญหาสิทธิมนุษยชนแม้เพียงเรื่องราวเดียวที่สะเทือนถึงรากฐานจิตใจ ก็สามารถทำให้บุคคลสนใจที่จะศึกษาต่อยอดเรื่องสิทธิมนุษยชนได้ ดังเห็นได้ชัดเจนจากเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 1-2 สร้างแรงจูงใจทางศีลธรรมและความเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ อันนำไปสู่การผลักดันให้เกิดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ความตระหนักในหลักสิทธิมนุษยชนจึงมักเกิดจากการที่ผู้คนได้ยินเรื่องราวโศกนาฏกรรมของมนุษย์อันน่าเศร้าและสะเทือนอารมณ์ ดังนั้น การศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนในแง่มุมที่คับแคบ เช่น การถกเถียงในนิยามความหมายของสิทธิมนุษยชนนั้นไม่ได้นำไปสู่ความตระหนักรู้ แต่การสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนนั้นมาจากประสบการณ์การเห็นความทุกข์ยากของเพื่อนมนุษย์ที่อยู่ในสังคมที่แตกต่างจากเราเป็นสำคัญ ซึ่งแม้ว่าในแบบเรียนจะมีการบรรจุเรื่องราวการเรียนรู้เชิงทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนไว้หลากหลาย แต่ถ้าขาดความกล้าหาญในการยกตัวอย่างปัญหาสิทธิมนุษยชนที่สามารถสร้างความสะเทือนใจอันจุดประกายให้เกิดการเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนเพิ่มเติม การเรียนรู้ทฤษฎีนั้นก็อาจนำไปสู่กับดัก

เกี่ยวกับการถกเถียง ระหว่างความสำคัญของสิทธิมนุษยชน กับข้อโต้แย้งทางการเมืองการปกครอง ความแตกต่างทางศาสนา และวัฒนธรรม ทำให้สิทธิมนุษยชนกลายเป็นเรื่องคับแคบ และทำให้สิทธิมนุษยชนสามารถปรับใช้ได้ในช่วงจำกัดเพียงคนในชุมชนหรือคนชาติเดียวกัน ไม่อาจขยายไปสู่ การยอมรับ เคารพ และเห็นอกใจผู้อื่น ในฐานะความเป็นมนุษย์ร่วมโลก

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ดร.ณิ จำปาทอง (2560) ที่กล่าวถึง ปัญหา อุปสรรค และ ข้อจำกัดในการจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษา ที่พบว่าหลักสูตรยังมีจุดอ่อน โดยครูและ ศึกษานิเทศก์เห็นว่า หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีตัวชี้วัด จำนวนมาก และเนื้อหากว้าง ทั้งยังซ้ำซ้อน โดยครูส่วนใหญ่ยังสอนแบบเดิมคือ เน้นการบรรยาย เนื้อหามากกว่ากระบวนการ ซึ่งอาจไม่บรรลุตัวชี้วัดที่กำหนดว่าผู้เรียนต้องรู้อะไรและทำอะไรได้ จึงควรให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง เป็นต้น และตัวชี้วัดจำนวนหนึ่งที่ค่อนข้างเป็นนามธรรมซึ่งยากใน การจัดการเรียนรู้และประเมินผล เช่นตัวชี้วัดที่ระบุ “ตระหนักในคุณค่า” “เห็นคุณค่า” “ชื่นชม” เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ครูและศึกษานิเทศก์ก็ได้ตระหนักถึงจุดอ่อนของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบางประการ เช่น จำนวนเนื้อหา และความกว้างของกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่า ตัวชี้วัดของหลักสูตรมีจำนวนมาก เนื้อหาแน่น โดยเฉพาะสาระศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม ประวัติศาสตร์ และหน้าที่พลเมือง

2. อภิปรายผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัด พิจิตร

ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่าน การจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัด พิจิตร พบว่า ครูผู้สอนให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชน และเนื้อหาในกิจกรรมการเรียนรู้ทันต่อ สถานการณ์ปัจจุบัน สื่อการเรียนรู้หลากหลายน่าสนใจ รวมทั้งนักเรียนมีความสุขและมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนรู้ ให้ความสนใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนว่าเป็นเรื่องใกล้ตัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อตนเอง และสังคม แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ Youth for Human Rights ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร สามารถที่จะส่งเสริมสิทธิมนุษยชนให้เกิดกับ นักเรียนได้สอดคล้องกับ อัจฉรา ศรีพันธ์ (2561) ที่กล่าวว่า การศึกษาบนฐานทักษะชีวิต (Life Skill-Based Education) เป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการปลูกฝังทักษะชีวิตส่วนบุคคล เช่น การสะท้อนตนเอง การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหาและทักษะระหว่างบุคคล เป็นต้น โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในโลกแห่งความจริงได้อย่างมีความสุขและบรรลุ ศักยภาพส่วนบุคคลของตนเองอย่างเต็มที่ ตลอดจนเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสำหรับความ

ท้าทายที่จะเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและอนาคต ซึ่งการศึกษาระดับพื้นฐานทักษะชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในบทบาทของผู้เรียนและผู้สอน กล่าวคือ ผู้เรียนที่เรียนรู้ตามแนวคิดทั้งสองนี้จะเปลี่ยนบทบาทจากผู้เรียนเชิงรับ (Passive Learner) ไปเป็นผู้เรียนเชิงรุก (Active Lerner) และผู้สอนจะเป็นบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมดไปเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Facilitator) ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการเรียนรู้เฉพาะทาง (Learning Specialist) ผู้สร้างสรรค์แรงบันดาลใจในการเรียนรู้ (Learning Inspiration Creator) เพราะในบางกรณีบทบาทของผู้สอนเป็นมากกว่าผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Facilitator) เนื่องจากผู้เรียนมีความต้องการแรงเสริมเพื่อผลักดันการเรียนรู้ไปสู่การสร้างสรรค์การเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ในสังคมและประเทศชาติ ซึ่งผู้สอนจะต้องมีบทบาทมากกว่าการอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มักจะพบในกรณีศึกษาในการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ผู้สอนจึงมีบทบาทเป็นผู้สร้างสรรค์แรงบันดาลใจในการเรียนรู้ (Learning Inspiration Creator)

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสรุปข้อเสนอแนะของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาพื้นฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนในพื้นที่จังหวัด ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ควรศึกษาบริบทของโรงเรียนและนักเรียนก่อนนำกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาพื้นฐานทักษะชีวิตไปใช้
- 1.2 ควรวางแผนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสมอ โดยเฉพาะในเรื่องของเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรจัดเวลาให้เหมาะสม
- 1.3 การบูรณาการกับสาระวิชาอื่น เพื่อให้ครูผู้สอนได้มีการวางแผนการทำงานร่วมกันตามความถนัดของตนเองหรืออาศัยความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาพื้นฐานทักษะชีวิต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาและพัฒนานวัตกรรมในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบออนไลน์
- 2.2 ควรมีกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่หลากหลายนอกเหนือจากครูผู้สอนและนักเรียน เช่น ผู้ปกครองของนักเรียนกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.3 ควรมีการศึกษาและเก็บข้อมูลในบริบทที่แตกต่างกันเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิจิตรและจังหวัดต่าง ๆ เช่น การศึกษาสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในจังหวัดพิจิตร ทั้งโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยพระนคร

บรรณานุกรม

- กระทรวงการต่างประเทศ. (2551). *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ดร.ณิ จำปาทอง. (2560). *การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในระดับการศึกษาภาคบังคับ*. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ., 10(2), 121-135.
- นภารัตน์ กรรณรัตน์. (2561). *ถอดบทเรียนการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนสิทธิมนุษยชน ในโรงเรียน: กรณีศึกษาการพัฒนา สื่อการเรียนการสอน เรื่องการข้ามมนุษย์*. วารสารรัฐมิแล, 39(1), 69-82.
- ปิยาภรณ์ พุ่มแก้ว. (2561). *การพัฒนาหลักสูตรทักษะชีวิตโดยใช้การคิดเป็นฐานการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภาวัต ผ่องใส. (2560). *หลักสิทธิมนุษยชนภายใต้อุดมการณ์ของประเทศไทย: กรณีศึกษาแบบเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 และ 2551*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต) นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2553). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: เทียนวัฒนาพริ้นท์ติ้ง.
- วิภาวรรณ สุขสุวรรณ. (2559). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต) พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2559). *การคัดเลือกและแยกกลุ่มนักเรียนสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้อย่างไร*, สืบค้น 3 มกราคม 2565, จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2016-4/>
- สิรินาถ ชุมพาที. (2559). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนววิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสังคม (STS) ร่วมกับการใช้เครือข่ายสังคม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้า สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต) พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2563). *คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- อัจฉรา ศรีพันธ์. (2561). *การจัดการศึกษาบนฐานชีวิตและการจัดการศึกษาบนฐานชุมชน*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์เปอร์เรชั่น.
- องค์การนิรโทษกรรมสากล ประเทศไทย. (2563ก). *ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน*. สืบค้น 3 มกราคม 2565, จาก <https://www.amnesty.or.th/our-work/hre/udhr/>
- องค์การนิรโทษกรรมสากล ประเทศไทย. (2563ข). *สิทธิมนุษยชนศึกษา*. สืบค้น 3 มกราคม 2565, จาก <https://www.amnesty.or.th/our-work/hre/>
- Obiagu, A. (2020). *The challenges of teaching for human rights in Nigeria : knowledge, pedagogy and activism*. Human Rights Education Review, ISSN : 2535-5406
- Özensoy, A. (2019). *Use of Movies in Human Rights and Democracy Teaching*. International Journal of Education & Literacy Studies, ISSN : 2202-9478

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยนครพนม

ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
2. แนวคำถามในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
3. แนวคำถามในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
ด้านผู้สอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน ของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ใน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสากเหล็กวิทยา โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม และโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยประเด็นคำถาม ดังนี้

ข้อที่ 1 บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน มีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 แนวคิดในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในวิชาสังคมศึกษาเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
ด้านนักเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน ของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ใน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสาทรวิทยานุกูล โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม และโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังนี้

ข้อที่ 1 นักเรียนมีบทบาทอย่างไรในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน

.....
.....
.....
.....

ข้อที่ 2 พฤติกรรมของนักเรียนต่อกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

ข้อที่ 3 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจถึงหลักสิทธิมนุษยชนหรือไม่อย่างไร และได้นำหลักการนั้นไป
ปรับใช้ในชีวิตประจำวันบ้างหรือไม่

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
ด้านเนื้อหาสาระ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน ของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ใน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสาทเหล็กวิทยา โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม และโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยประเด็นคำถาม ดังนี้

ข้อที่ 1 เนื้อหาในวิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน ในปัจจุบันมีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับเนื้อหาในวิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
ด้านสื่อการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน ของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ใน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสาทเหล็กวิทยา โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม และโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยประเด็นคำถาม ดังนี้

ข้อที่ 1 มีการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างไรบ้างในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน

.....
.....
.....
.....

ข้อที่ 2 สื่อการเรียนรู้ที่นำมาใช้มีความสำคัญอย่างไรกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน

.....
.....
.....
.....

ข้อที่ 3 มีปัญหาเกี่ยวกับใช้สื่อการเรียนรู้หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน ของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ใน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสากเหล็กวิทยา โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม และโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยประเด็นคำถาม ดังนี้

ข้อที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 เหตุผลที่เลือกจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังที่กล่าว และมีความสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอนอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 3 การวัดและประเมินผลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน
เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 4 ปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน ของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา ใน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสาทรวิทยาคาร โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม และโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังนี้

สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

เรื่อง สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
ด้านครูผู้สอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาทรวิทยาคาร จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังนี้

ข้อที่ 1 บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน มีลักษณะเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 นักเรียนอยากได้ครูผู้สอนแบบไหนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

เรื่อง สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
ด้านนักเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
เรื่อง สิทธิมนุษยชน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาทรวิทยาคาร จังหวัดพิจิตร
ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังนี้

ข้อที่ 1 นักเรียนมีบทบาทอย่างไรในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจถึงหลักสิทธิมนุษยชนหรือไม่อย่างไร และได้นำหลักการนั้นไป
ปรับใช้ในชีวิตประจำวันบ้างหรือไม่

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

เรื่อง สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
ด้านเนื้อหาสาระ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
เรื่อง สิทธิมนุษยชน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาทรวิทยาคาร จังหวัดพิจิตร
ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังนี้

ข้อที่ 1 เนื้อหาในวิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน ในปัจจุบันมีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

ข้อที่ 2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับเนื้อหาในวิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชนในปัจจุบัน

.....
.....
.....
.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

เรื่อง สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
ด้านสื่อการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาทรวิทยาคาร จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังนี้

ข้อที่ 1 มีการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างไรบ้างในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 มีปัญหาเกี่ยวกับใช้สื่อการเรียนรู้หรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน นักเรียนอยากให้มีสื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

เรื่อง สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
เรื่อง สิทธิมนุษยชน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาทรวิทยาคาร จังหวัดพิจิตร
ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังนี้

ข้อที่ 1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

ข้อที่ 2 การวัดและประเมินผลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน
เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....

ข้อที่ 3 ปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน

.....

.....

.....

.....

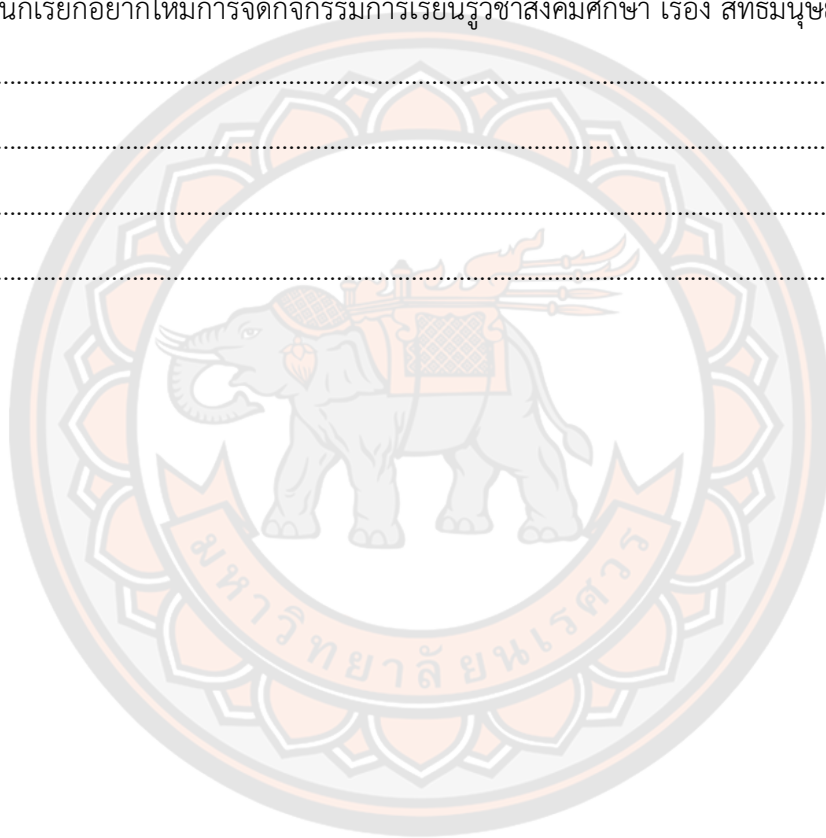
ข้อที่ 4 นักเรียนอยากให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา เรื่อง สิทธิมนุษยชน เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

เรื่อง สภาพปัจจุบันของกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาที่ส่งเสริมสิทธิมนุษยชน
ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
เรื่อง สิทธิมนุษยชน ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาทรวิทยาคาร จังหวัดพิจิตร
ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังนี้

สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
เรื่อง สิทธิมนุษยชน เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

เรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

ผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

ด้านครูผู้สอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาทัศนคติ ความคิดเห็น ภายหลักรการทำกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาทรศึกษา จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังนี้

ข้อที่ 1 นักเรียนคิดเห็นอย่างไรต่อบทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 ครูผู้สอนที่กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต แตกต่างจากครูผู้สอนที่นักเรียนเคยเรียนด้วยหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

เรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

ผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

ด้านนักเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาทัศนคติ ความคิดเห็น ภายหลักรการทำกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาทรพิทยาทาน จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังนี้

ข้อที่ 1 นักเรียนมีบทบาทอย่างไรต่อการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจถึงหลักสิทธิมนุษยชนหรือไม่อย่างไร และได้นำหลักการนั้นไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันบ้างหรือไม่

.....

.....

.....

ข้อที่ 3 จากมุมมองของนักเรียน นักเรียนคิดว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงภายหลังจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

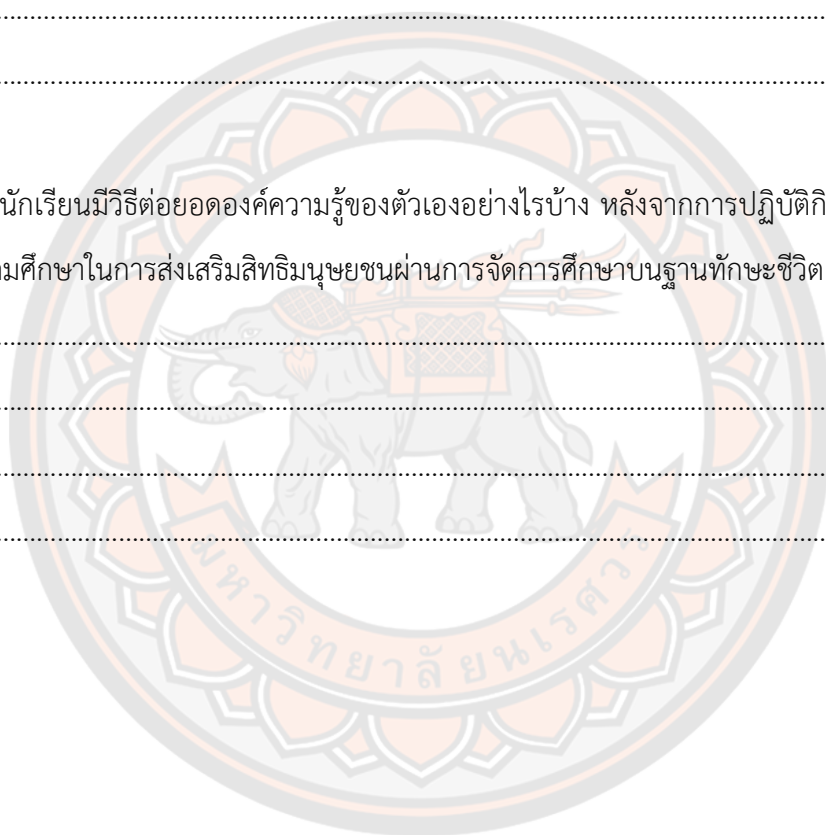
ข้อที่ 4 นักเรียนมีวิธีต่อยอดองค์ความรู้ของตัวเองอย่างไรบ้าง หลังจากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

เรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

ผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

ด้านเนื้อหาสาระ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาค้นคว้า ความคิดเห็น ภายหลักรการทำกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาทรวิทยาคาร จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังนี้

นักเรียนคิดเห็นอย่างไรกับเนื้อหาสาระในกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

เรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

ผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

ด้านสื่อการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาทัศนคติ ความคิดเห็น ภายหลักรการทำกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาทรวิทยาคาร จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังนี้

นักเรียนคิดเห็นอย่างไรกับสื่อการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

เรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

ผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาทัศนคติ ความคิดเห็น ภายหลักรการทำกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาทรวิทยาคาร จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังนี้

ข้อที่ 1 นักเรียนคิดเห็นอย่างไรหลังปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

.....

.....

.....

ข้อที่ 2 เปรียบเทียบกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต กับกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง สิทธิมนุษยชน ที่นักเรียนเคยเรียน มีข้อแตกต่างอย่างไร

.....

.....

.....

ข้อที่ 3 พบปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐาน
ทักษะชีวิต หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 4 การปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต
เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ข้อที่ 4 กิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ปฏิบัติช่วยส่งเสริม เรื่อง สิทธิมนุษยชน อย่างไร

.....

.....

.....

.....

แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม

เรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

ผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต

ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....วันเดือนปีที่สัมภาษณ์.....

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน.....

ตอนที่ 2 ประเด็นการสัมภาษณ์

กรอบแนวคิด : เป็นการศึกษาทัศนคติ ความคิดเห็น ภายหลักรการทำกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาทรวิทยาคาร จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังนี้

สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต เป็นอย่างไร

.....

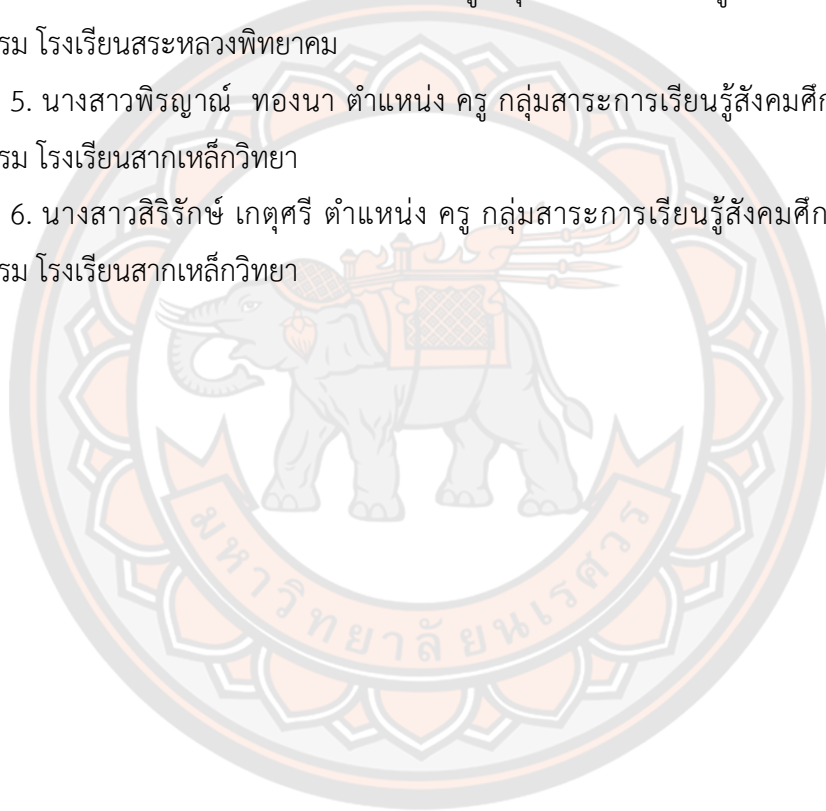
.....

.....

.....

ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์

1. นายพิชิต ไพอุปลี ตำแหน่ง ครูชำนาญการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม
2. นางสาวนฤมล พึ่งกุล ตำแหน่ง ครู กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพิจิตรพิทยาคม
3. นายชนาธิป ศรีสวัสดิ์ ตำแหน่ง ครู กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม
4. นางสาวนันทวัน ดิสสงค์ ตำแหน่ง ครู กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสระหลวงพิทยาคม
5. นางสาวปิรญาณ์ ทองนา ตำแหน่ง ครู กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสากเหล็กวิทยา
6. นางสาวสิริรักษ์ เกตุศรี ตำแหน่ง ครู กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสากเหล็กวิทยา

ภาคผนวก ค หนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ อว.๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๐๙๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๒ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพิจิตรพิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาววาทียา ศรีวิรัตน์ รหัสประจำตัว ๖๓๐๗๐๗๐๓ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “กิจกรรมการเรียนรู้
วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียน
ในพื้นที่จังหวัดพิจิตร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๗

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นางสาววาทียา ศรีวิรัตน์

โทร. ๐๘-๖๒๒๒-๕๐๙๙

ที่ อว.๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๐๙๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๒ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสระหลวงพิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาววาทียา ศรีวิรัตน์ รหัสประจำตัว ๖๓๐๗๐๗๐๓ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “กิจกรรมการเรียนรู้
วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียน
ในพื้นที่จังหวัดพิจิตร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รอนามัย นาอุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๗

โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖

๒. นางสาววาทียา ศรีวิรัตน์

โทร. ๐๘-๖๒๒๒-๕๐๙๙

ที่ อว.๐๖๐๓.๐๒/ว ๐๐๙๕

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๒ มกราคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....ฉบับ

ด้วย นางสาววาทีญา ศรีวิรัตน์ รหัสประจำตัว ๖๓๐๗๐๗๐๓ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “กิจกรรมการเรียนรู้
วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตสำหรับนักเรียน
ในพื้นที่จังหวัดพิจิตร” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต โดยมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
ในการศึกษาค้นคว้าอิสระซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย นาอุดม)
รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๗
โทรสาร ๐-๕๕๙๖-๘๘๒๖
๒. นางสาววาทีญา ศรีวิรัตน์
โทร. ๐๘-๖๒๒๒-๕๐๙๙

ภาคผนวก ง หนังสือตอบรับการตีพิมพ์บทความวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
เลขที่ ๑๐๓ ถ.พระปกเกล้า ต.พระสิงห์ อ.เมืองเชียงใหม่
จ.เชียงใหม่ ๕๐๒๐๐ โทรศัพท์ ๐๕๓ ๒๗๐ ๙๗๕ - ๖
โทรสาร ๐๕๓ ๘๑๔ ๗๕๒

ที่ อว ๗๙๑๔(๑)/๐๖๒๒

๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เรื่อง แจ้งผลการพิจารณาและตอบรับบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร ปัญญา

เรียน คุณวาทิตา ศรีวิรัตน์

ตามที่ คุณวาทิตา ศรีวิรัตน์ และคุณอัจฉรา ศรีพันธ์ ได้ส่งบทความวิจัย เรื่อง กิจกรรมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนผ่านการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่จังหวัดพิจิตร เพื่อตีพิมพ์ในวารสาร ปัญญา ซึ่งเป็นวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI ฐาน ๒ (๒๕๖๓-๒๕๖๗) จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย Thai Citation Index (TCI)

ในการนี้ กองบรรณาธิการวารสาร ปัญญา ได้พิจารณาบทความของท่านเรียบร้อยแล้ว และได้ตีพิมพ์บทความของท่านเพื่อเผยแพร่ในวารสารปัญญา ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๖) ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ผศ.ดร.ชaturak ชuanam)
บรรณาธิการวารสาร ปัญญา

งานวารสารปัญญา

นางสาวนุชรี วงศ์ชมภู เลขานุการวารสาร โทร. ๐๙๐-๗๕๑๘๒๖๒